

**КОМИСИЈА ЗА ХАРТИЈЕ ОД ВРИЈЕДНОСТИ
РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ**

Информација

**о стању на тржишту хартија од вриједности, раду и
пословању Комисије за хартије од вриједности
Републике Српске
за прво полугодиште 2022. године**

Бања Лука, септембар 2022. године

Адреса:	Бања Лука Вука Караџића 6
Телефон(и):	+387 51 218 356 +387 51 218 362 +387 51 212 199
Факс:	+387 51 218 361
e-mail:	kontakt@secrs.gov.ba
Web:	www.secrs.gov.ba

**Полугодишња информација о стању на тржишту хартија од
вриједности, раду и пословању Комисије за хартије од вриједности
Републике Српске**

САДРЖАЈ

I	ТРЖИШТЕ КАПИТАЛА РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ	4
1.	Нормативно-правни оквир	4
2.	Макроекономско и финансијско окружење	7
3.	Примарно тржиште хартија од вриједности	12
4.	Секундарно тржиште хартија од вриједности	16
4.1.	Берзански показатељи	16
4.2.	Извјештавање и објављивање информација од стране емитената	28
4.3.	Преузимање акционарских друштава	29
4.4.	Промјена облика акционарског друштва и промјена правне форме	31
5.	Инвестициони фондови	32
5.1.	Нето вриједност имовине	34
5.2.	Структура имовине инвестиционих фондова	35
II	АКТИВНОСТИ КОМИСИЈЕ У ПРВОМ ПОЛУГОДИШТУ 2022. ГОДИНЕ	37
1.	Основни подаци о Комисији	37
1.1.	Оснивање, правни статус и надлежности Комисије	37
1.2.	Именовање чланова и састав Комисије	38
1.3.	Организациона структура Комисије	39
2.	Статистички подаци о раду Комисије	40
2.1.	Сједнице Комисије	40
2.2.	Регистри и евиденције Комисије	41
3.	Емисија хартија од вриједности	42
4.	Поступци одобравања документа о регистрацији, скраћеног проспекта и обавјештења о хартијама од вриједности (проспеката за уврштавање хартија од вриједности на берзу)	43
5.	Преузимање акционарских друштава	43
6.	Испити за стицање звања	45
7.	Издавање дозвола и сагласности учесницима на тржишту	45
7.1.	Издавање дозвола и сагласности учесницима на тржишту - према Закону о тржишту	45
7.2.	Издавање дозвола и сагласности учесницима на тржишту - према Закону о инвестиционим фондовима	48
7.3.	Издавање дозвола и сагласности учесницима на тржишту - према закону о факторингу	52
8.	Развој и међународна сарадња	52
8.1.	Нормативне активности	53
8.2.	Промоција и едукација	53
8.3.	Сарадња	53
9.	Надзор над учесницима на тржишту хартија од вриједности	55
10.	Едукација запослених	59
III	ФИНАНСИЈСКО ПОСЛОВАЊЕ КОМИСИЈЕ	61
1.	Финансирање Комисије	61
2.	Расходи Комисије	62
3.	Вишак прихода над расходима	63
4.	Капитални издаци и остале набавке	63

I ТРЖИШТЕ КАПИТАЛА РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ

Тржиште капитала усмјерава расположива финансијска средства и има значајан утицај на развој привреде, пословање привредних друштава као емитената хартија од вриједности, креирање нових инвестиционих могућности, те привлачење нових и задржавање постојећих инвеститора. Почети развоја тржишта капитала у Републици Српској везују се за процес приватизације и формирање институција тржишта капитала, Комисије за хартије од вриједности Републике Српске (у даљем тексту: Комисија) 2000. године, Централног регистра хартија од вриједности а.д. Бања Лука (у даљем тексту: Централни регистар) и Бањалучке берзе хартија од вриједности а.д. Бања Лука (у даљем тексту: Бањалучка берза) 2001. године. Прва трансакција на Бањалучкој берзи обављена је у марту 2002. године. Мало тржиште и неадекватан развој приватизованих предузећа имали су одређујући утицај на степен развоја тржишта капитала Републике Српске.

Према класификацији FTSE Global Equity Index Series¹ тржиште капитала Републике Српске није класификовано. Међутим, тржиште капитала Републике Српске у класификацији тржишта најближе припада групи тзв. рубних тржишта (енг. frontier markets), у којој се налазе тржишта Србије, Хрватске и Сјеверне Македоније. Рубна тржишта представљају групу тржишта у развоју која имају мању тржишну капитализацију и ликвидност од групе која чини развијенија тржишта у развоју. Ова тржишта у основи карактерише релативна отвореност и доступност за стране инвеститоре али и могућа већа економска и политичка нестабилност, потенцијални већи дугорочни поврат и мала корелација са другим тржиштима капитала.

1. Нормативно-правни оквир

Закон о тржишту хартија од вриједности², Закон о инвестиционим фондовима³, Закон о преузимању акционарских друштава⁴, Закон о факторингу⁵ те дијелом и Закон о привредним друштвима⁶ представљају темељне правне акте и главни законодавно-правни оквир за успјешно функционисање тржишта хартија од вриједности Републике Српске. Комисија је предузела низ мјера и активности у циљу њихове досљедне и потпуне примјене у пракси.

Интерни општи акти, којима се на цјеловит, свеобухватан и систематичан начин уређује функционисање и рад саме Комисије су:

- Статут Комисије (који садржи и Етичка правила Комисије),
- Пословник о раду Комисије,
- Одлука о тарифи накнада, на коју сагласност даје Влада Републике Српске.

Из области емисије хартија од вриједности примјењују се слједећи акти које је донијела Комисија у складу са законским овлашћењима:

- Правилник о Регистру емитената хартија од вриједности,

¹ FTSE Global Equity Index Series покрива преко 8.000 хартија од вриједности у 48 различитих земаља и преко 98% свјетске тржишне капитализације – покрива сву имовину и секторе релевантне за потребе инвеститора у свијету.

² Службени гласник Републике Српске, број 92/06, 34/09, 30/12, 59/13, 108/13, 4/17, 63/21, 11/22 и 63/22.

³ Службени гласник Републике Српске, број 92/06, 82/15, 94/19 и 64/22.

⁴ Службени гласник Републике Српске, број 65/08, 92/09 и 59/13.

⁵ Службени гласник Републике Српске, број 123/20.

⁶ Службени гласник Републике Српске, број 127/08, 58/09, 100/11, 67/13, 100/17 и 82/19.

- Правилник о условима и поступку емисије хартија од вриједности,
- Правилник о извјештавању и објављивању информација од стране емитената хартија од вриједности које су предмет јавне понуде и
- Правилник о условима и поступку претварања затвореног акционарског друштва у отворено, односно отвореног акционарског друштва у затворено и промјени правне форме акционарског друштва.

У дијелу који се односи на пословање овлашћених учесника (којима Комисија даје дозволу за обављање послова са хартијама од вриједности), примјењују се сљедећи подзаконски акти:

- Правилник о трговању,
- Правилник о условима и поступку издавања дозволе берзанском посреднику за обављање послова са хартијама од вриједности,
- Правилник о условима и поступку стицања звања и добијања дозволе за обављање послова брокера, инвестиционог савјетника и инвестиционог менаџера,
- Правилник о пословању берзанских посредника,
- Правилник о адекватности капитала, изложености ризику, посебним резервама и ликвидности брокерско-дилерског друштва,
- Правилник о надзору над учесницима на тржишту хартија од вриједности,
- Правилник о извјештавању и објављивању информација о пословању са хартијама од вриједности,
- Правилник о обављању кастоди послова,
- Правилник о начину спречавања злоупотреба повлашћених информација,
- Правилник о поступцима који се могу сматрати манипулацијом и другим облицима злоупотребе тржишта у циљу њиховог откривања и спречавања,
- Правилник о давању сагласности на стицање квалификованог учешћа у капиталу брокерско-дилерског друштва и
- Правилник о регистру квалификованих инвеститора и одобравању статуса квалификованих инвеститора.

Прописи који се односе на пословање инвестиционих фондова и друштава за управљање инвестиционим фондовима су:

- Правилник о садржају, роковима и облику извјештаја инвестиционих фондова, друштва за управљање инвестиционим фондовима и банке депозитара,
- Правилник о условима, начину стицања и признавању овлашћења за продају акција или удјела у инвестиционим фондовима с јавном понудом,
- Правилник о промоцији инвестиционих фондова са јавном понудом,
- Правилник о пословању друштва за управљање инвестиционим фондовима,
- Правилник о садржају уговора између затвореног инвестиционог фонда с јавном понудом и друштва за управљање,
- Правилник о садржају и начину вођења регистра фондова,
- Правилник о успостављању, вођењу и објављивању података из регистра удјела у отвореном инвестиционом фонду,
- Правилник о улагањима и ограничењима улагања отворених инвестиционих фондова ризичног капитала с приватном понудом,
- Правилник о улагању отворених инвестиционих фондова с приватном понудом,

- Правилник о утврђивању вриједности имовине инвестиционог фонда и обрачуну нето вриједности имовине по удјелу или по акцији инвестиционог фонда,
- Правилник о условима и поступку за издавање дозволе за вршење функције члана надзорног одбора затвореног инвестиционог фонда,
- Правилник о условима и поступку издавања дозволе за обављање функције члана управног одбора друштва за управљање инвестиционим фондовима,
- Правилник о издавању дозволе за стицање квалификованог учешћа у друштву за управљање инвестиционим фондовима,
- Правилник о поступку и врсти послова које друштво за управљање може пренијети на треће лице и начину преноса послова управљања инвестиционим фондом на друго друштво за управљање,
- Правилник о издавању дозволе за пословање и статусне промјене друштва за управљање инвестиционим фондовима,
- Правилник о преобликовању затвореног инвестиционог фонда,
- Правилник о адекватности капитала друштва за управљање инвестиционим фондовима,
- Правилник о реорганизацији затвореног инвестиционог фонда,
- Правилник којим се уређује поступак, трошкови и рокови ликвидације инвестиционих фондова,
- Правилник о удјелима отвореног инвестиционог фонда,
- Правилник о трговању удјелима отвореног инвестиционог фонда и
- Правилник о обавезном садржају захтјева за издавање дозволе за оснивање, садржају проспекта и захтјева за измјену проспекта отворених инвестиционих фондова са јавном понудом.

Прописи који се односе на пословање друштава за факторинг су:

- Правилник о издавању сагласности за стицање квалификованог учешћа у друштву за факторинг.
- Правилник о условима и поступку издавања сагласности за обављање функције члана управног одбора и директора друштва за факторинг. Правилник о условима и поступку издавања дозволе за обављање дјелатности факторинга.
- Правилник о садржају, роковима и облику извјештавања друштва за факторинг.
Правилник о садржају и начину вођења Регистра друштава за факторинг и пословних јединица.
- Правилник о критеријумима и начину управљања ризицима друштва за факторинг.

У складу са законским овлашћењима донесени су и сљедећи прописи:

- Упутство о садржају web страница овлашћених учесника на тржишту капитала,
- Упутство о начину увида јавности у списак акционара емитента хартија од вриједности,
- Упутство о садржају ревизорских извјештаја за инвестиционе фондове и емитенте са јавно емитованим хартијама од вриједности,
- Упутство о форми и садржају мишљења управе емитента о објављеној понуди за преузимање емитента,
- Стандарди корпоративног управљања и

- Смјернице за процјену ризика и провођење Закона о спречавању прања новца и финансирања терористичких активности за обвезнике у надлежности Комисије за хартије од вриједности.

2. Макроекономско и финансијско окружење

Уговоре за израду и праћење сувереног кредитног рејтинга Босна и Херцеговина потписала је са двије међународне агенције за кредитни рејтинг Moody's Investors Service и Standard & Poor's⁷. Агенција Moody's Investors Service је 22. јула 2022. године Босни и Херцеговини потврдила суверени кредитни рејтинг „В3 са стабилним изгледима“, док је агенција за оцјену кредитног рејтинга Standard & Poor's 4. фебруара 2022. године Босни и Херцеговини потврдила суверени кредитни рејтинг „В са стабилним изгледима“.

Опис	Moody's Investors Service	Standard & Poor's
Рејтинг	В3 / стабилни изгледи	В / стабилни изгледи
Датум	22.07.2022.	04.02.2022.
Активност	Потврђен рејтинг	Потврђен рејтинг

Табела 1. Актуелни кредитни рејтинг Босне и Херцеговине

С обзиром да агенције Moody's Investors Service и Standard & Poor's користе различите ознаке за рејтинг, у циљу бољег сагледавања кредитног рејтинга, односно стања у којем се Босна и Херцеговина налази, у наставку је дат приказ кредитних рејтинга ових агенција.

Moody's Investors Service	Standard & Poor's	Кратак опис категорије рејтинга
ИНВЕСТИЦИОНИ НИВО		
Aaa	AAA	Најбоља кредитна способност, минималан кредитни ризик
Aa1 Aa2 Aa3	AA+ AA AA-	Висока кредитна способност, веома низак кредитни ризик
A1 A2 A3	A+ A A-	Средњевисока кредитна способност, низак кредитни ризик
Baa1 Baa2 Baa3	BBB+ BBB BBB-	Средња кредитна способност, умјерен кредитни ризик
НЕИНВЕСТИЦИОНИ (ШПЕКУЛАТИВНИ) НИВО		
Ba1 Ba2 Ba3	BB+ BB BB-	Кредитна способност са шпекулативним елементима, знатан кредитни ризик
B1 B2 B3	B+ B B-	Шпекулативна кредитна способност, висок кредитни ризик
Saa1 Saa2 Saa3	CCC+ CCC CCC-	Лоша кредитна способност, веома висок кредитни ризик

⁷ Извор: Централна банка Босне и Херцеговине, URL= <http://cbbh.ba/Content/Read/549>

Moody's Investors Service	Standard & Poor's	Кратак опис категорије рејтинга
Ca C	CC C SD D	Високошпекулативна кредитна способност, извјесно неизвршавање обавеза, селективни банкрот, банкрот

Табела 2. Упоредни приказ ознака рејтинга агенција Moody's Investors Service и Standard&Poor's⁸

Кредитни рејтинг В3, односно В који су Босни и Херцеговини одредиле ове агенције указује да Босна и Херцеговина има шпекулативну кредитну способност са високим кредитним ризиком. Овим се Босна и Херцеговина налази на један корак до оцјене „лоша кредитна способност са веома високим кредитним ризиком“, што се сматра потпуно неатрактивним за улагање.

Држава	Дугорочни рејтинг / Изглед	
	Moody's Investors Service	Standard & Poor's
Албанија	B1 / стабилан	B+/ стабилан
Босна и Херцеговина	B3 / стабилан	B / стабилан
Бугарска	Baa1 / стабилан	BBB / позитиван
Црна Гора	B1 / стабилан	B / стабилан
Грчка	Ba3/ стабилан	BB+ / стабилан
Хрватска	Ba1 / на посматрању	BBB- / стабилан
Мађарска	Baa2 / стабилан	BBB / стабилан
Сјеверна Македонија	-	BB- / стабилан
Румунија	Baa3 / стабилан	BBB- / стабилан
Словенија	A3 / стабилан	AA- / стабилан
Србија	Ba2 / стабилан	BB+ / стабилан

Табела 3. Преглед дугорочног рејтинга појединих земаља из ширег окружења⁹

Рејтинг	Датум	Активност
B3 / стабилни изгледи	22.07.2022.	потврђен рејтинг
B3 / стабилни изгледи	21.08.2020.	потврђен рејтинг
B3 / стабилни изгледи	16.02.2018.	потврђен рејтинг
B3 / стабилни изгледи	26.02.2016.	потврђен рејтинг
B3 / стабилни изгледи	10.07.2012.	потврђен рејтинг / изглед измијењен
B3 / на посматрању - негативно	03.04.2012.	снижен рејтинг
B2 / негативни изгледи	16.05.2011.	изглед измијењен
B2 / стабилни изгледи	17.05.2006.	повећан рејтинг
B3 / позитивни изгледи	29.03.2004.	додијељен рејтинг

Табела 4. Историја рејтинга Босне и Херцеговине по процјени Агенција Moody's Investors Service¹⁰

⁸ Исто

⁹ Исто

¹⁰ Исто

Рејтинг	Датум	Активност
Б / стабилни изгледи	04.02.2022.	потврђен рејтинг
Б / стабилни изгледи	27.08.2021.	потврђен рејтинг
Б / стабилни изгледи	28.08.2020.	потврђен рејтинг
Б / стабилни изгледи	30.04.2020.	потврђен рејтинг / измијењен изглед
Б / позитивни изгледи	28.02.2020.	потврђен рејтинг
В / стабилни изгледи	06.09.2019.	потврђен рејтинг
В / стабилни изгледи	08.03.2019.	потврђен рејтинг / изглед измијењен
В / стабилни изгледи	07.09.2018.	потврђен рејтинг
В / стабилни изгледи	09.03.2018.	потврђен рејтинг
В / стабилни изгледи	09.09.2016.	потврђен рејтинг
В / стабилни изгледи	11.03.2016.	потврђен рејтинг
В / стабилни изгледи	11.09.2015.	потврђен рејтинг
В / стабилни изгледи	13.03.2015.	потврђен рејтинг
В / стабилни изгледи	19.09.2014.	потврђен рејтинг
В / стабилни изгледи	28.03.2014.	потврђен рејтинг
В / стабилни изгледи	27.09.2013.	потврђен рејтинг
В / стабилни изгледи	27.03.2013.	потврђен рејтинг
В / стабилни изгледи	28.03.2012.	потврђен рејтинг / изглед измијењен
В / на посматрању - негативно	30.11.2011.	снижен рејтинг
В+ / негативно изгледи	28.07.2011.	изглед измијењен
В+ / стабилни изгледи	08.12.2009.	потврђен рејтинг
В+ / стабилни изгледи	22.12.2008.	додијељен рејтинг

Табела 5. Историја рејтинга Босне и Херцеговине по процјени Агенције Standard & Poor's¹¹

Према оцјенама агенција, међу земљама у региону, Босна и Херцеговина има најнижи кредитни рејтинг.

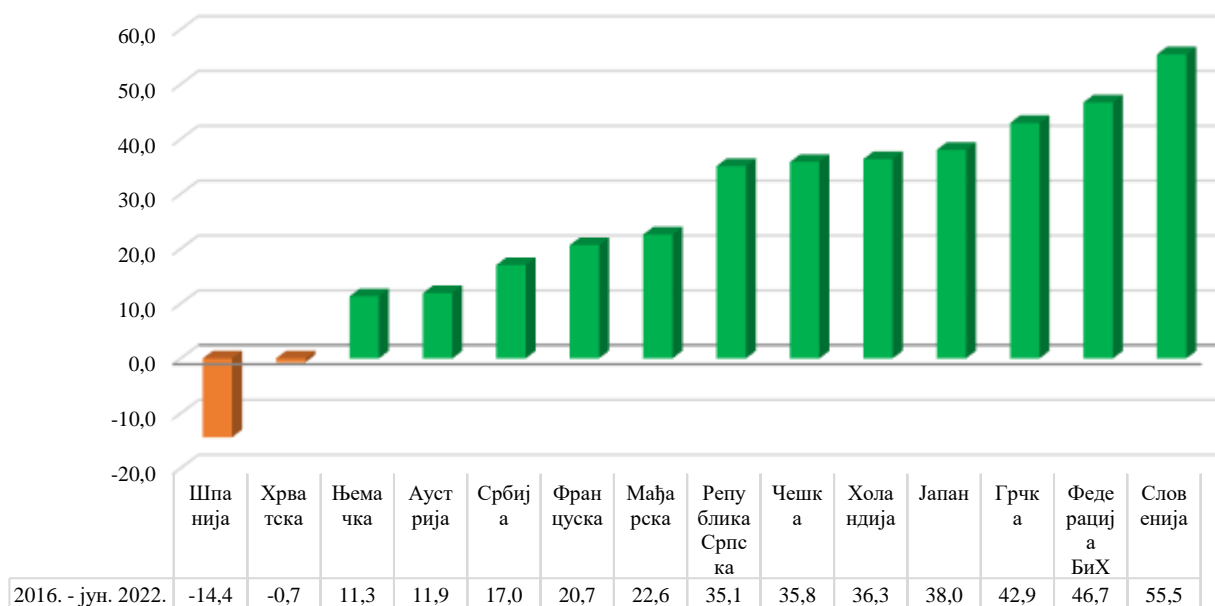
Структура финансијског система Републике Српске и даље је изразито банкоцентричног типа, а неадекватан однос према штедњи и инвестицијама имају значајан утицај на то да привредна друштва која имају потребу за новим капиталом и даље недовољно користе тржиште капитала као примарни извор финансирања сопственог развоја.

У првом полугодишту 2022. године у односу на исти период претходне године дошло је до благог раста берзанског индекса, индекса обвезница и тржишне капитализације, док је дошло до раста укупног и редовног промета.

¹¹ Исто

Тржиште	Индекс	Промјена индекса (%)						
		2017.	2018.	2019.	2020.	2021.	јун 2022.	2016.-јун 2022.
Грчка	ASE	24,7	-23,6	49,5	-11,7	10,4	3,0	42,9
Федерација БиХ	SASX-10	-18,5	11,5	29,0	-5,5	29,7	2,1	46,7
Србија	BELEX15	5,9	-3,7	9,6	-6,6	9,6	2,3	17,0
Словенија	SBI20	12,4	-0,3	15,2	-2,7	65,8	-25,3	55,5
Аустрија	ATX	30,6	-19,0	15,0	-12,8	38,9	-24,1	11,9
Република Српска	BIRS	-0,6	4,1	9,3	-6,7	15,8	10,6	35,1
Хрватска	Crobex	-7,6	-6,2	16,7	-13,8	19,6	-4,8	-0,7
Шпанија	MADX	7,6	-15,0	10,2	-15,4	7,1	-6,3	-14,4
Чешка	PX	17,0	-8,2	12,8	-7,9	38,8	-12,2	35,8
Француска	CAC	9,3	-11,0	26,4	-7,1	28,9	-18,0	20,7
Јапан	NKY	19,1	-14,1	20,9	16,0	4,9	-8,4	38,0
Холандија	AEX	12,7	-10,4	23,9	3,3	28,0	-17,6	36,3
Мађарска	BUX	23,0	0,9	16,0	-8,6	20,5	-22,6	22,6
Њемачка	DAX	12,5	-18,1	25,2	3,5	15,4	-19,3	11,3

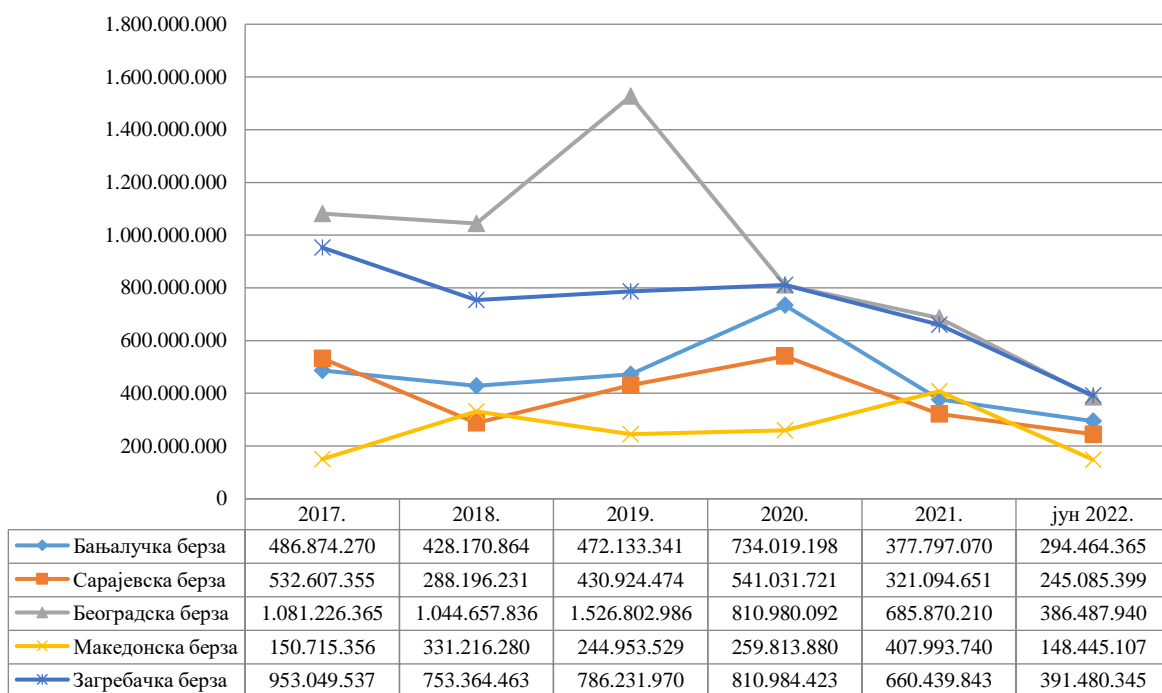
Табела 6. Упоредни приказ промјене индекса у периоду 2016. – јун 2022. године

Слика 1. Приказ промјена индекса у периоду 2016. – 30.06.2022. године (%)

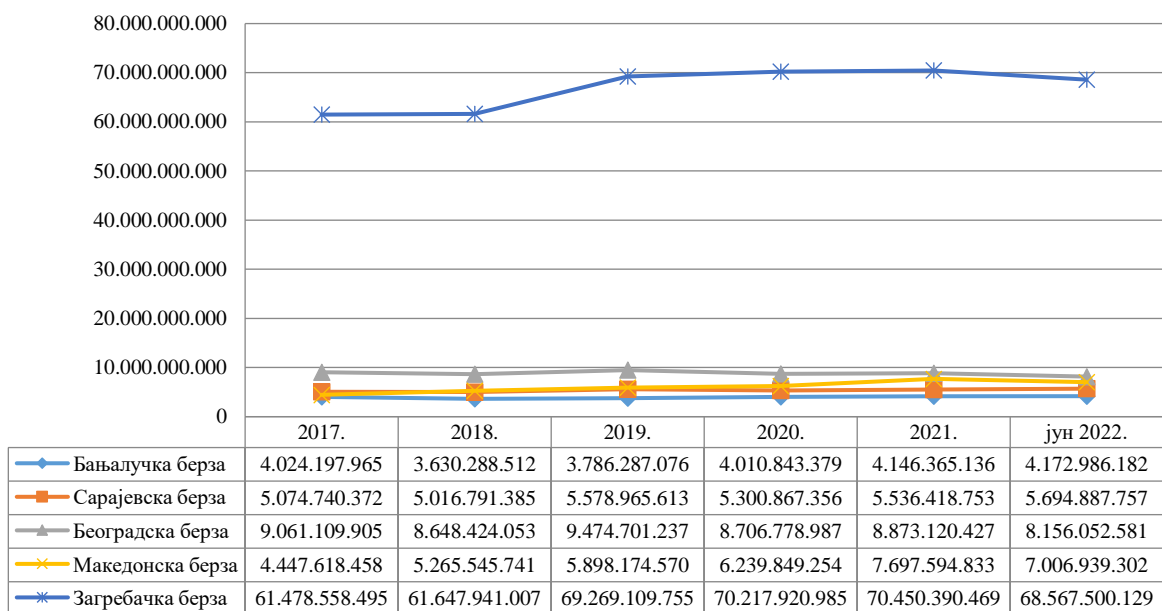
У периоду од 2016. до 30.06.2022. године већина посматраних тржишта биљеже повећање вриједности индекса цијена у интервалу од 11,3%, колико биљежи тржиште капитала Њемачке, до 55,5% колико биљежи тржиште капитала Словеније. Тржиште капитала у Републици Српској биљежи раст вриједности индекса од 35,1%. Пад вриједности индекса остварила су тржиште капитала у Шпанији (-14,4%) и Хрватској (-0,7%).

У првом полугодишту 2022. године на већини посматраних тржишта дошло је до пада берзанских индекса. Највећи пад берзанских индекса у првом полугодишту 2022. године био је на тржишту капитала у Словенији (-25,3%), Аустрији (-24,1%) и Мађарској (-22,6%). Раст берзанских индекса био је у Републици Српској (10,6%) и још три тржишта капитала (Грчка, Федерација БиХ и Србија)

Слика 2. Упоредни приказ укупног промета на Бањалучкој берзи са земљама из региона у периоду од 2017. – 30. 06.2022. године (у КМ)

На основу података датих на горњој слици можемо видјети да укупни промет на Бањалучкој берзи у периоду од 2017. до краја јуна 2022. године има кретање карактеристично за тржишта из нашег региона.

Слика 3. Упоредни приказ тржишне капитализације на Бањалучкој берзи са земљама из региона у периоду од 2017. до 30.06.2022. године

Стање на тржишту капитала Републике Српске у првом полугодишту 2022. године већ четврту годину има позитивно кретање у тржишној капитализацији (4,98%) у односу на претходну годину.

Сталним залагањем институција тржишта капитала Републике Српске, те пружањем свеобухватних информација о пословању емитената хартија од вриједности и инвестиционих фондова на јединственом порталу тржишта капитала Републике Српске (www.blberza.com), тржиште капитала Републике Српске је једно од најорганизованијих тржишта у региону по питању доступности информација о тржишту, потребних инвеститорима за доношење инвестиционих одлука. Значајне могућности за побољшање стања на тржишту у смислу информисаности инвеститора налазе се у повећању квалитета информација, нарочито кроз адекватан надзор садржаја извјештаја, при чему се нарочито мисли на извјештаје овлашћених ревизора, овлашћених рачуновођа, овлашћених процјенитеља, лиценцираних судских вјештака и стечајних управника, о чему је Комисија извјештавала институције, органе и струковна удружења надлежна за њихов рад.

3. Примарно тржиште хартија од вриједности

Поступак емисије подразумијева скуп радњи које емитент предузима у сврху прикупљања средстава продајом хартија од вриједности првим власницима, уз обавезу да сваком од њих омогући остваривање права из хартије од вриједности коју емитује.

Према актуелним прописима, којима је регулисана ова материја, Закону о тржишту хартија од вриједности (у даљем тексту: Закон о тржишту) и Правилнику о условима и поступку емисије хартија од вриједности¹², емисија хартија од вриједности може се извршити:

1. **јавном понудом**, у којој се упис и уплата хартија од вриједности врши на основу јавног позива неодређеном броју лица, при чему постоји обавеза емитента да објави проспект, те
2. **без обавезе објављивања проспекта**, при чему постоји обавеза емитента да обавијести Комисију о донесеној одлуци о емисији, те поднесе захтјев за промјену података о капиталу у Регистру емитената, а у емисији учествује ограничен број инвеститора.

У случају да се поступак емисије одвија јавном понудом, емитент подноси Комисији захтјев за одобрење проспекта. У поступку одобравања ових захтјева Комисија цијени, уз потпуност и уредност поднесене документације и елементе садржане у одлуци о емисији са аспекта равноправности постојећих и потенцијалних инвеститора и заштите њихових права у погледу информисаности.

Емисија без обавезе објављивања проспекта, подразумијева:

- а) понуду која је упућена само квалификованим инвеститорима,
- б) понуду која је упућена физичким или правним лицима у Босни и Херцеговини чији број не може бити већи од десет, а који нису квалификовани инвеститори,
- в) понуду која је упућена инвеститорима који ће за уписане хартије од вриједности уплатити износ од најмање 100.000 КМ по инвеститору за сваку појединачну понуду,
- г) понуду хартија од вриједности чија појединачна номинална вриједност износи најмање 100.000 КМ,
- д) понуду са укупном вриједности за хартије од вриједности која је мања од 1.000.000 КМ, при чему се овај износ рачуна током периода од годину дана,

¹² Службени гласник Републике Српске, број 99/21 и 14/22.

- ђ) инструмената тржишта новца,
- е) понуду акција које се емитују у замјену за већ емитоване акције исте класе уколико емисија таквих нових акција не подразумијева повећање основног капитала друштва,
- ж) хартије од вриједности које се нуде, додјељују или ће бити додијељене у поступку статусних промјена друштава, под условом да за те хартије од вриједности постоји документ са подацима које Комисија сматра еквивалентним подацима из проспекта, узимајући у обзир одредбе закона којим се уређује пословање привредних друштава,
- з) акције које се нуде, додјељују или ће бити додијељене без накнаде постојећим акционарима или као дивиденде исплаћене у виду акција исте класе, као и акције у вези са којима су дивиденде исплаћене, под условом да постоји документ са подацима о броју и правима из акција, као и разлозима и детаљима у вези са понудом,
- и) хартије од вриједности које нуди или ће понудити емитент чије су хартије од вриједности укључене на берзу, односно друго уређено јавно тржиште или друштво које је повезано са емитентом, а које нуди или ће понудити садашњим или бившим члановима управе или запосленима, под условом да постоји документ са подацима о броју и природи хартија од вриједности, као и разлозима и детаљима који се односе на понуду.

Код ове врсте емисије емитент је обавезан да, у одређеном року (седам дана од дана доношења одлуке) обавијести Комисију о донесеној одлуци о емисији, те достави одлуку и друге прилоге. Емитент који је емитовао власничке хартије од вриједности у складу са ставом 1. тачке а) до д) члана 60. Закона, а којим су прописане ове врсте емисија, дужан је да, најкасније у року од једне године од уписа тих хартија од вриједности у Регистар емитената код Комисије, објави проспекат.

Емитент који је емитовао дужничке хартије од вриједности у складу са ставом 1. тачке а) до д) наведеног члана може да их уврсти на берзу или друго уређено јавно тржиште само под условом да за ту врсту и класу хартија од вриједности објави проспекат или да их уврсти на посебан тржишни сегмент берзе или другог уређеног јавног тржишта без обавезе објављивања проспекта, под условом да таквом тржишном сегменту приступ за трговање имају само квалификовани инвеститори у смислу одредаба овог закона.

У овом поступку Комисија цијени да ли су одлуке донесене на начин и по поступку утврђеном Законом и другим прописима, а својим актом потврђује извршење обавезе емитента да достави обавјештење за овакву емисију, те евидентира податке о емисији у Регистру емитената.

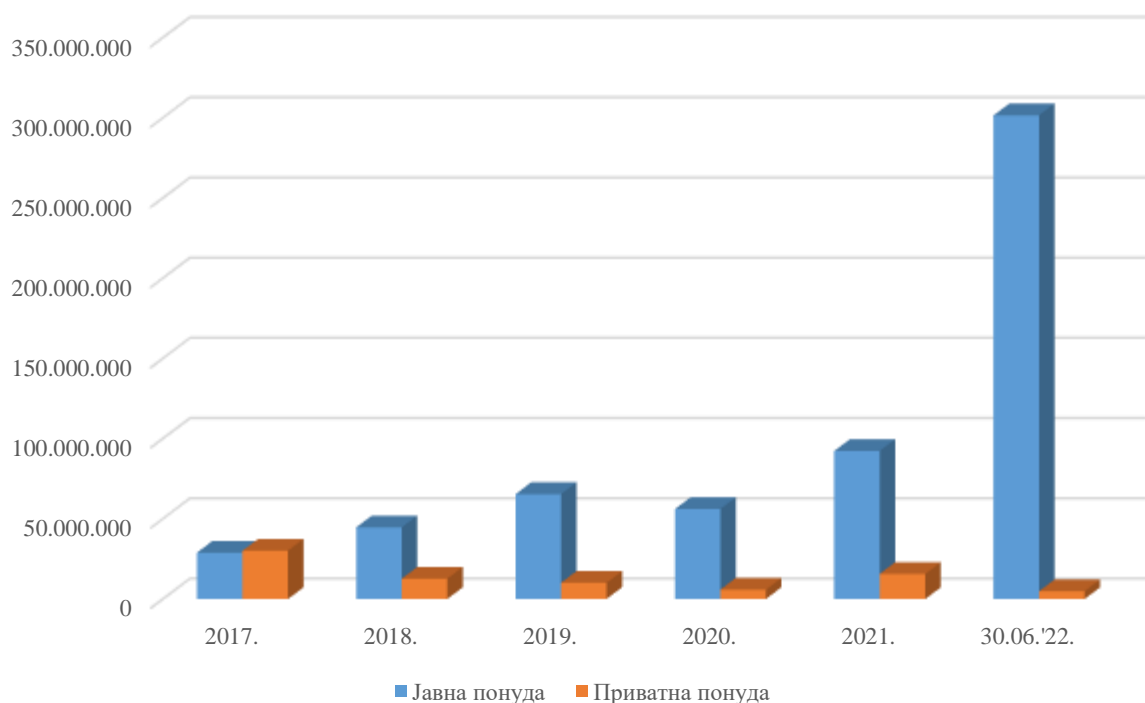
Врста емисије		Број емисија	Укупан обим емисија (КМ)
I Емисије јавном понудом		8	302.250.000
II Емисија без обавезе објаве проспекта:		4	4.824.500
1.	Претварање резерви и нераспоређене добити у основни капитал	3	4.430.000
2.	Смањење капитала	1	394.500
Укупно		12	307.074.500

Табела 7. Збирни преглед емисија хартија од вриједности по врсти у периоду од 01.01.2022. до 30.06.2022. године

Период	Емисије јавном понудом		Емисије приватном понудом ¹³	
	Број	Обим (КМ)	Број	Обим (КМ)
2016.	2	1.423.233	7	38.841.141
2017.	5	28.875.000	6	30.070.000
2018.	8	44.650.000	5	12.640.000
2019.	11	65.410.000	5	10.114.300
2020.	10	56.100.000	5	8.900.000
2021.	12	92.300.000	3	15.600.000
- 30.06.2022.	8	302.250.000	4	4.824.500
Укупно	56	591.008.233	35	120.989.941

Табела 8. Обим емисија хартија од вриједности по врстама од 2016. до 30.06.2022. године

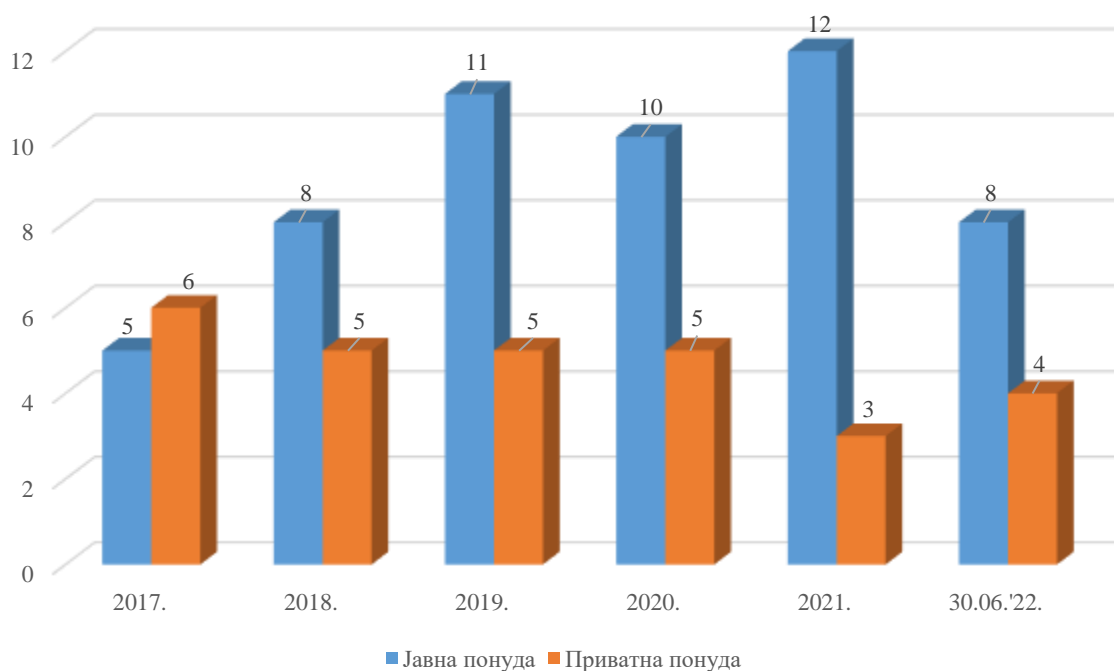
У првом полугодишту 2022. године реализовано је осам емисија јавном понудом.

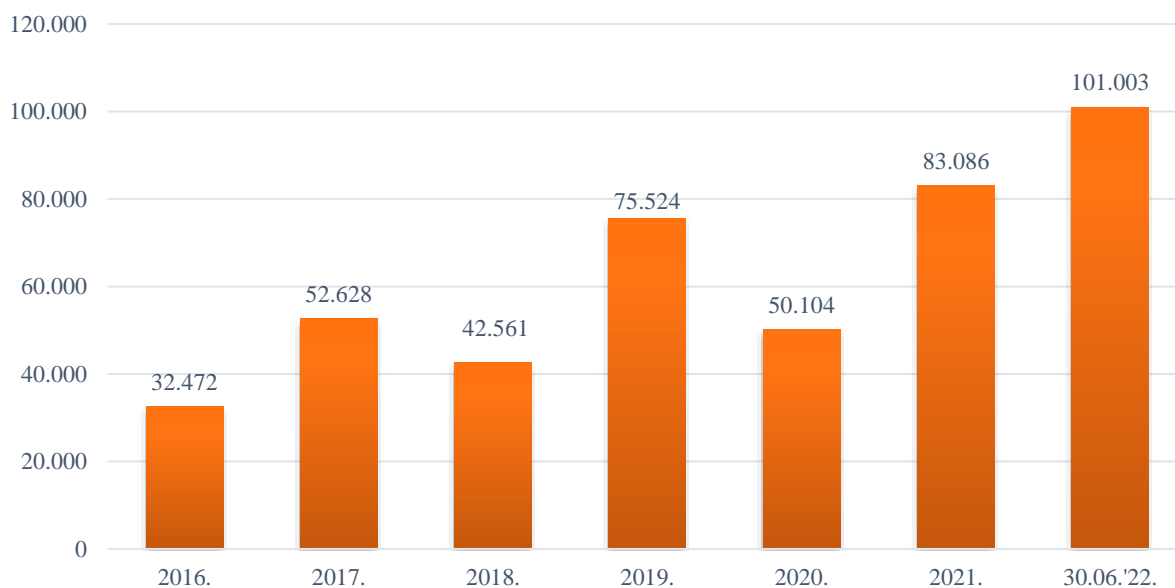
Слика 4. Упоредни приказ обима емисија хартија од вриједности од 2016. до 30.06.2022. године

¹³ Према Закону о измјенама и допунама закона о тржишту хартија од вриједности објављеним у „Службеном гласнику Републике Српске“, број 30/12, а које су ступиле на снагу у априлу 2012. године, укинут је термин приватна понуда. Ипак, овај преглед (почев од 2012. године) садржи информације о емисијама без обавезе објављивања проспекта из члана 60. став 1) тачке а), б), осим у дијелу који се односи на конверзију потраживања у акције, в), г) и д), јер се суштински ради о приватним понудама, иако их Закон више не препознаје под тим називом. Овакав приступ је коришћен само због упоредивости података.

Такође, због упоредивости података, изостављене су емисије по основу конверзије потраживања у улог, а које су у члан 60. став 1. тачка б) додате Законом о измјени и допуни закона о тржишту хартија од вриједности (Службени гласник Републике Српске, број 108/13).

Слика 5. Упоредни приказ броја емисија хартија од вриједности у периоду од 2016. до 30.06.2022. године

Слика 6. Средства прикупљена емисијом хартија од вриједности у периоду од 2016. године до 30.06.2022. године (у 000 КМ)

Износ прикупљених новчаних средстава у току извјештајног периода је 101.003.202,76 КМ, док је у току претходног упоредивог извјештајног периода (од 1.1. до 30.06.2021. године) прикупљено укупно 24.250.014,76 КМ, што је 316,5% више него у претходном упоредивом извјештајном периоду.

Важна информација за тржиште капитала односи се на чињеницу да је од 2001. године до краја извјештајног периода, такође према тренутку уписа у Регистар емитената хартија од вриједности, повећање капитала по основу распореда резерви и нераспоређене добити обављено у 124 случаја, са укупним износом од 464.151.971 КМ (у извјештајном периоду тај поступак су обавила три друштва и то у износу од

4.430.000 KM). С друге стране, у извјештајном периоду, код Комисије за хартије од вриједности је регистровано једно смањење основног капитала, и то у износу од 7.438.737 KM.

У периоду од 2001. до 30.06.2022. године регистровано је укупно 136 поступака смањења основног капитала, са укупном вриједношћу смањења од 1.463.116.683 KM.

Година	Повећање основног капитала из нераспоређене добити и резерви ¹⁴		Смањење основног капитала због покрића губитка	
	Број	Износ (у KM)	Број	Износ смањења (у KM)
2016.	1	10.892.926	3	3.242.942
2017.	2	11.488.981	3	17.285.752
2018.	2	8.363.362	3	20.338.590
2019.	1	1.930.000	5	35.365.544
2020.	3	1.900.000	3	21.141.500
2021.	1	430.000	4	5.043.693
30.06.2022.	3	4.430.000	1	7.438.737
Укупно	13	39.435.269	22	109.856.758

Табела 9. Однос повећања капитала из нераспоређене добити и резерви друштва и смањења капитала у периоду 2016. - 30.06.2022. године

У првом полугодишту 2022. године није било других врста емисија, нити других промјена у вези са основним капиталом емитента¹⁵.

Година	Статусне промјене		Конверзије потраживања у акције	Промијене номиналне вриједности акција	Конверзија приоритетних у обичне акције
	Подјеле	Спајања			
2016.	-	-	1	-	-
2017.	-	-	-	-	-
2018.	-	-	1	-	-
2019.	-	1	-	-	1
2020.	-	-	-	-	-
2021.	1	-	-	2	-
30.06.2022.	-	-	-	-	-

Табела 10. Број осталих поступака промјена података о капиталу у периоду од 2016. - 30.06.2022. године

4. Секундарно тржиште хартија од вриједности

4.1. Берзански показатељи

Укупан промет на Бањалучкој берзи (укључујући блок послове, пријављене послове по основу преузимања, аукције за пакете акција, обвезнице и јавне понуде) у првом полугодишту 2022. године износио је 294.464.365 KM, што је 23,4% више од оствареног укупног промета у првом полугодишту 2021. године (238.691.354 KM).

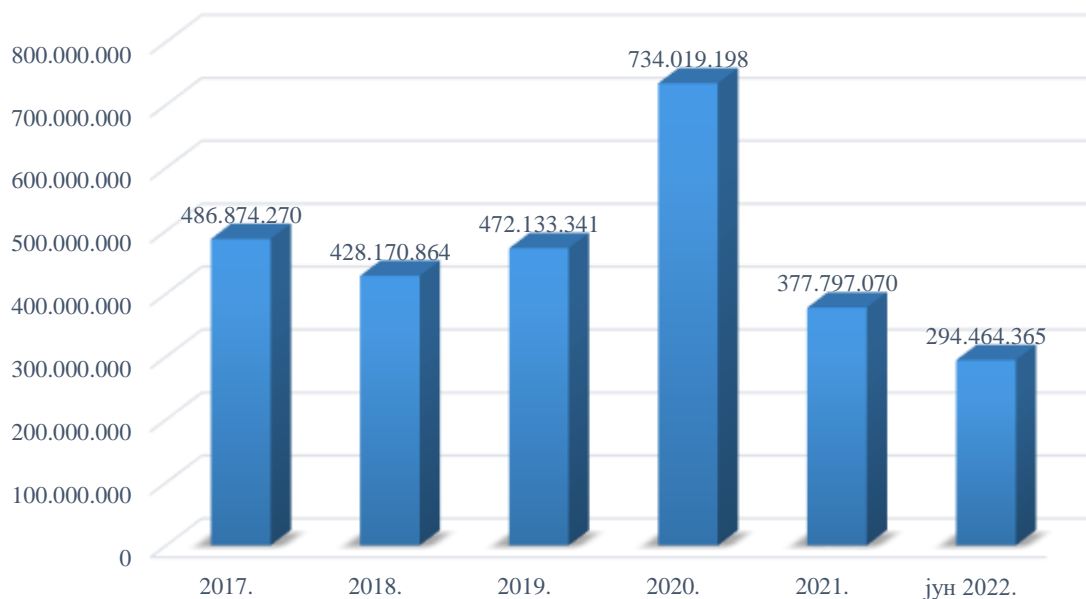
¹⁴ Комисија не располаже подацима колико привредних друштава је дивиденду исплаћивало у новцу.

¹⁵ Наведени подаци садрже промјене на капиталу и у симултану основаним/затвореним акционарским друштвима, који од измјена Закона о тржишту хартија од вриједности (из 2012. године) немају обавезу уписа и вођења података у регистру емитената код Комисије.

Укупан промет	2017.	2018.	2019.	2020.	2021.	- 30.06.2022.
Акције:						
- Редовни промет	17.213.171	32.427.412	40.865.902	44.135.227	44.746.868	11.355.961
- Блок посао	29.667.878	65.830.823	27.884.703	46.218.389	53.012.358	2.835.554
- Аукција за пакет акција	2.108.638	1.600.648	687.912	-	2.047.692	-
- Јавна понуда	-	2.177.273	7.000.000	1.835.577	-	2.940.000
- Преузимање	741.878	112.689	114.623	20.435.170	712.938	4.784.611
Обвезнице:						
- Редовни промет	41.876.240	67.462.080	45.472.441	56.726.007	59.634.704	72.537.480
- Блок посао	-	-	-	-	-	22.000.000
- Јавна понуда	251.718.000	238.589.500	310.117.440	308.959.249	97.605.042	119.460.180
Трезорски записи:						
- Редовни промет	399.074	-	-	19.424.321	4.992.950	-
- Јавна понуда	143.149.391	19.970.440	39.990.320	236.285.258	115.044.518	58.550.580
Укупно	486.874.270	428.170.864	472.133.341	734.019.198	377.797.070	294.464.365

Табела 11. Укупан промет на Бањалучкој берзи у периоду 2017 - 30. јун 2022. године¹⁶

На основу података из претходне табеле може се видјети да су у првом полугодишту 2022. године јавна понуда обвезница и трезорских записа значајно дјеловали на остварени укупан промет на Бањалучкој берзи (60,45%), са оствареним прометом у износу од 178.010.760 КМ.

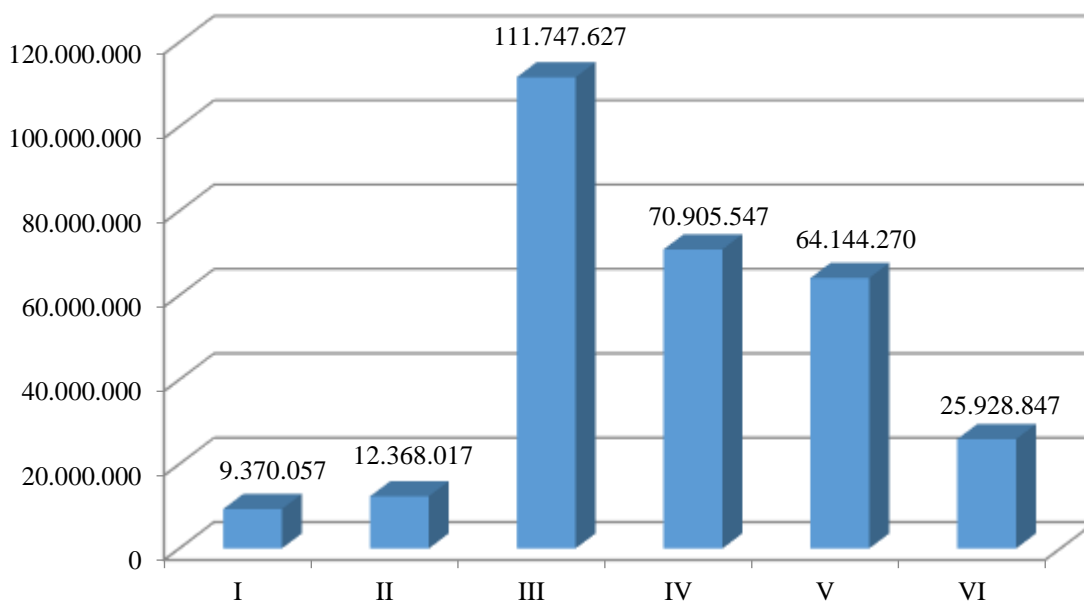

Слика 7. Укупан промет на Бањалучкој берзи у периоду 2016 - јун 2022. године (у мил. КМ)¹⁷

Имајући у виду да је укупан промет у првом полугодишту 2022. године већи за 23,4% од укупно оствареног промета у истом периоду претходне године, може се очекивати да ће укупан промет на крају године, ако се настави испољена тенденција у 2022. години, бити већи од укупног промета оствареног у 2021. години.

¹⁶ Извор: Бањалучка берза, URL= <https://www.blberza.com/Pages/annualreports.aspx>

¹⁷ Исто.

Слика 8. Укупан промет на Бањалучкој берзи у првом полугодшту 2022. године, по мјесецима¹⁸

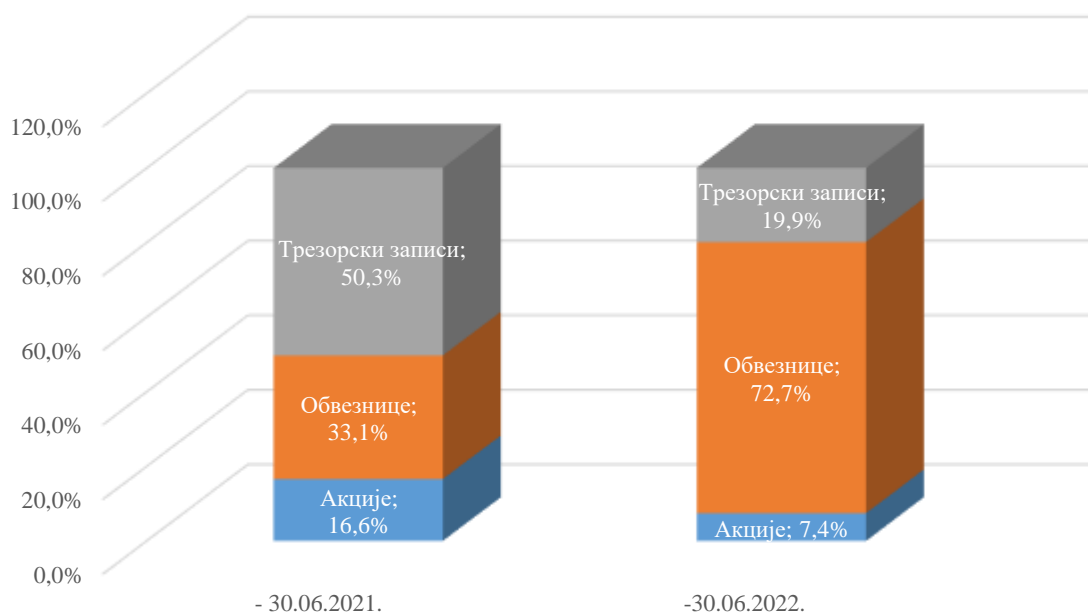
У првом полугодшту 2022. године биле су присутне осцилације у промету на берзи у сваком мјесецу, под утицајем емисије обвезница и трезорских записа јавном понудом. Највећи промет у првом полугодшту 2022. године остварен је у марту и износио је 111.747.627 KM.

Укупан промет	-30.06.2021.		-30.06.2022.	
	Износ	%	Износ	%
Акције:	39.560.954	16,57	21.916.126	7,44
- Редовни промет	29.770.797	12,47	11.355.961	3,86
- Блок посао	7.989.781	3,35	2.835.554	0,96
- Аукција за пакет акција	-	-	0	
- Јавна понуда	712.938	0,30	2.940.000	1,00
- Преузимање	1.087.438	0,46	4.784.611	1,62
Обвезнице:	79.092.933	33,14	213.997.660	72,67
- Редовни промет	19.195.891	8,04	72.537.480	24,63
- Блок посао	-	-	22.000.000	7,47
- Јавна понуда	59.897.042	25,09	119.460.180	40,57
Трезорски записи:	120.037.468	50,29	58.550.580	19,88
- Редовни промет	4.992.950	2,09	0	
- Јавна понуда	115.044.518	48,20	58.550.580	19,88
Укупно	238.691.354	100	294.464.365	100

Табела 12. Структура укупно оствареног промета на Бањалучкој берзи у првом полугодшту 2021. и 2022. године¹⁹

¹⁸ Исто.

¹⁹ Исто.

Слика 9. Структура укупног промета у Републици Српској у првом полугодишту 2021. и 2022. године

У структури укупног промета у првом полугодишту 2022. године доминирају јавна понуда и секундарни промет обвезницама, са учешћем од 72,67% у односу на укупно остварени промет. Учешће укупног промета обвезницама у укупном промету у првом полугодишту 2022. године порасло је за 119,3%, у односу на исти период претходне године када је износило 33,14%, док се учешће промета акцијама смањило са 16,59% на 7,44%, што представља смањење за 55,1%. С друге стране, јавна понуда трезорским записима се у првом полугодишту 2022. године (19,88%) смањила за 58,7% у односу на исти период 2021. године (48,2%).

Од укупног промета у првом полугодишту 2022. године, 3,86% чини редовни промет акцијама, што је мање за 69,1% у односу на исти период претходне године (12,47%). Поред тога, редовни промет обвезницама учествовао је са 24,63%, што представља раст од 206,3% у односу на исти период претходне године када је ово учешће износило 8,04%.

	Промет		Број трансакција		Тржишна капитализација
	Редовни	Остали послови ²⁰	Редовни	Остали послови	
Акције	11.178.761	10.560.165	2.170	14	3.054.927.175
Фондови	177.200	0	3	0	1.274.116
Обвезнице	72.537.480	141.460.180	452	95	1.238.203.645
Трезорски записи	0	58.550.580	0	10	58.550.580
Укупно	83.893.440	210.570.925	2.625	119	4.352.955.515
Укупно	294.464.365		2.744		4.352.955.515

Табела 13. Промет, број трансакција и тржишна капитализација у првом полугодишту 2022. године²¹

²⁰ У пријављеним пословима укључени су блок послови, преузимања, аукције за пакет акција и јавне понуде.

²¹ Извор: Бањалучка берза, URL= <https://www.blberza.com/Pages/annualreports.aspx>

Редовни промет на Бањалучкој берзи у првом полугодишту 2022. године (изузимајући блок послове, пријављене послове по основу преузимања, јавне понуде и аукције за пакете акција и обвезница) износио је 83.893.440 КМ, што је за 55,5% више него у истом периоду претходне године када је износио 53.959.638 КМ.

Током 122 дана редовног трговања власничким хартијама од вриједности укупно је закључено 2.173 трансакције, што је за 24,2% мање него у истом периоду 2021. године.

Просјечан редовни дневни промет власничким хартијама од вриједности на Бањалучкој берзи у првом полугодишту 2022. године износио је 93.082 КМ, што је мање за 61,2% у односу на исти период претходне године.

Слика 10. Структура редовног промета власничким хартијама од вриједности по сегментима тржишта у првом полугодишту 2022. године²²

Највећи **редовни промет власничким хартијама од вриједности** у првом полугодишту 2022. године је остварен акцијама емитената који су уврштени на Стандардно тржиште акција службеног берзанског тржишта (78,4%), затим акцијама емитената који су уврштени на слободном тржишту (18,6%).

У **редовном промету обвезницама** у првом полугодишту 2022. године остварено је 72.537.480 КМ, што је чинило 24,63% укупног и 86,57% редовног промета.

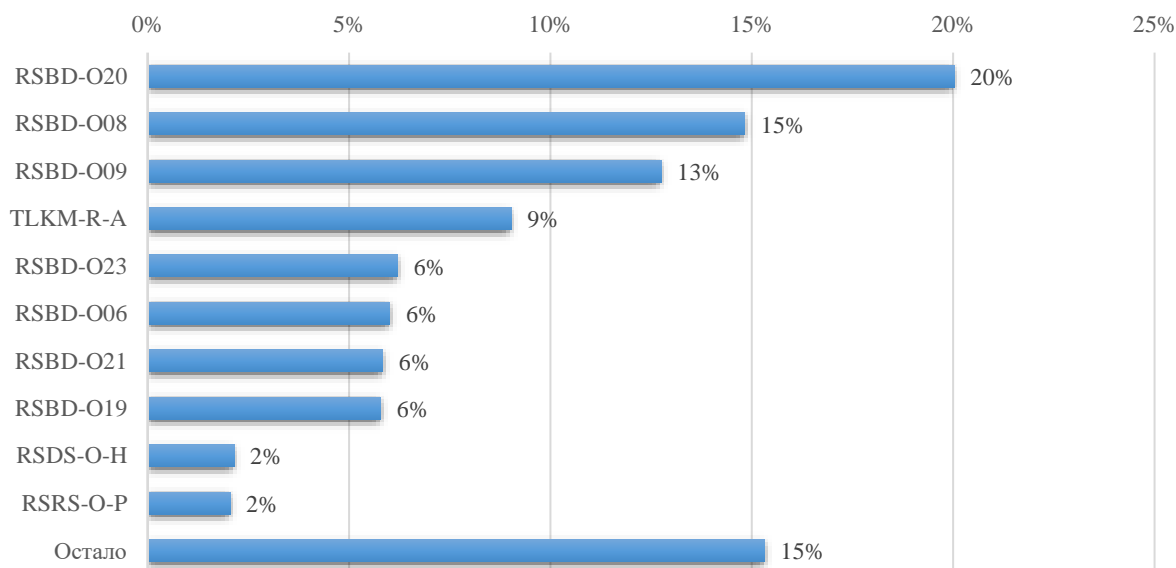
У првом полугодишту 2022. године, чланови Бањалучке берзе су закључили седам блок послова. Укупна вриједност трговања са блок пословима износила је 24.835.554 КМ, што је повећање за 210,8% у односу на исти период претходне године. Остварени промет блок пословима чини 8,43% укупног промета на Бањалучкој берзи, што је за 152% веће учешће у односу на исти период претходне године.

²² Исто.

Ознака	Емитент	Цијена на дан 30.06.22.	Просјечна цијена	Број транс.	Вриједност (КМ)
RSBD-O20	Република Српска 3,20% 10/06/25	100,28	100,3211	8	16.803.781
RSBD-O08	Република Српска 3% 31/01/23	100,07	100,2227	3	12.438.890
RSBD-O09	Република Српска 3,5% 06/02/24	101,63	102,0093	6	10.695.674
TLKM-R-A	Телеком Српске а.д. Бања Лука	1,52	1,4465	1.018	7.574.380
RSBD-O23	Република Српска 3,5% 04/12/30	104,15	104,1500	1	5.207.500
RSBD-O06	Република Српска 3,5% 03/11/22	100,92	100,9200	1	5.046.000
RSBD-O21	Република Српска 3,20% 10/07/25	101,21	101,2100	1	4.898.564
RSBD-O19	Република Српска 2% 16/04/25	97,14	97,1400	1	4.857.000
RSDS-O-H	Република Српска - дев. штедња 8	100	100,9366	8	1.803.002
RSRS-O-P	Република Српска - ратна штета 15	95,5	95,8869	111	1.718.841
Остало				1.467	12.849.808
Укупно				2.625	83.893.440

Табела 14. Десет хартија од вриједности којима је највише трговано на Бањалучкој берзи у првом полугодишту 2022. године²³

На основу података из претходне табеле видимо да трансакције десет хартија од вриједности којима је највише трговано на Бањалучкој берзи у првом полугодишту 2022. године чине 100% оствареног редовног промета. Поред тога, вриједност промета посматраних десет хартија чини 28,5% укупног промета на Бањалучкој берзи оствареног у првом полугодишту 2022. године.

Слика 11. Учешће редовног промета топ десет хартија од вриједности у укупном редовном промету на Бањалучкој берзи у првом полугодишту 2022. године²⁴

²³ Исто.

²⁴ Исто.

Емитент	Ознака ХОВ	Датум аукције	Цијена	Број ХОВ	Вриједност
Нискоградња д.о.о. Лакташи - јавна понуда обвезница 1	NISG-PO1	28.1.2022	1.000,00	4.650	4.650.000
Нискоградња д.о.о. Лакташи - јавна понуда обвезница 2	NISG-PO2	10.2.2022	1.000,00	4.200	4.200.000
Електродистрибуција а.д. Пале - јавна понуда обвезница	EDPL-PO1	16.3.2022	1.000,00	5.000	5.000.000
Република Српска 2,7% 25/03/27	RSBD-O26	24.3.2022	968,30	30.000	29.049.000
Нискоградња д.о.о. Лакташи - јавна понуда обвезница 3	NISG-PO3	15.4.2022	1.000,00	2.500	2.500.000
Република Српска 3,40% 21/04/27	RSBD-O27	19.4.2022	997,00	35.000	34.895.000
МКД ПРО ФИН д.о.о. Источно Сарајево - трећа емисија	MDPF-PO3	3.5.2022	100,00	13.505	1.350.500
МКД Таурус доо Бања Лука - јавна понуда обвезница	TRRF-PO1	13.5.2022	100,00	4.450	445.000
Република Српска 3,50% 20/05/29	RSBD-O28	19.5.2022	993,70	36.400	36.170.680
Општина Пелагићево - јавна понуда обвезница	OSPE-PO1	8.6.2022	100,00	12.000	1.200.000
Укупно					119.460.180

Табела 15. Јавне понуде обвезница на Бањалучкој берзи у првом полугодишту 2022. године

У првом полугодишту 2022. године остварено је 119.460.180 КМ промета кроз 10 јавних понуда **обвезница**, што је чинило 40,6% укупног промета.

Емитент	Ознака ХОВ	Датум аукције	Цијена	Број ХОВ	Вриједност
Република Српска - трезорски записи 6М 09/09/22	RS22-T01	9.3.2022	9.970,00	2.000	19.940.000
Република Српска - трезорски записи 6М 04/11/22	RS22-T03	4.5.2022	9.975,00	2.430	24.239.250
Република Српска - трезорски записи 6М 16/12/22	RS22-T04	16.6.2022	9.980,09	1.440	14.371.330
Укупно					58.550.580

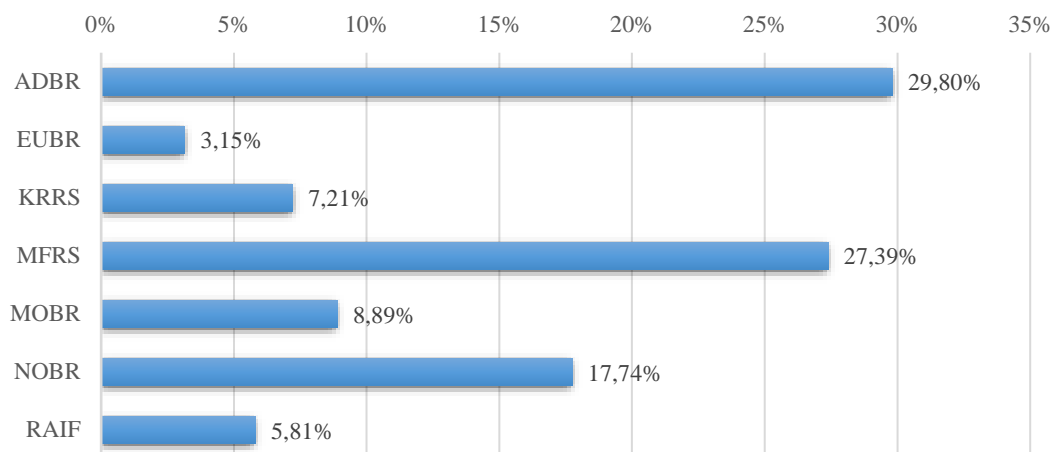
Табела 16. Јавне понуде трезорских записа на Бањалучкој берзи у првом полугодишту 2022. године

У првом полугодишту 2022. године остварено је 58.550.580 КМ промета кроз три **јавне понуде трезорских записа**, што је чинило 19,9% укупног промета.

Члан	Куповина		Продаја		Укупно		
	Промет	Број	Промет	Број	Промет	Број	%
Авантис брокер а.д. Бања Лука	81.699.318	789	90.972.286	551	172.671.604	1.340	29,80%
Еуроброкер а.д. Бања Лука	15.316.703	424	2.924.219	675	18.240.921	1.099	3,15%
Дир. чл. трж. трез.записа РС	41.797.580	8			41.797.580	8	7,21%
Министарство финансија РС			158.665.260	41	158.665.260	41	27,39%
Монет брокер а.д. Бања Лука	20.262.681	674	31.266.458	873	51.529.140	1.547	8,89%
Нова банка а.д. Бања Лука	99.542.021	468	3.258.382	371	102.800.402	839	17,74%
Raiffeisen capital а.д. Бања Лука	31.061.451	373	2.593.150	225	33.654.601	598	5,81%
Укупно	289.679.754	2.736	289.679.754	2.736	579.359.508	5.472	100

Табела 17. Укупан промет по члановима Бањалучке берзе у првом полугодишту 2022. године²⁵

²⁵ Исто.

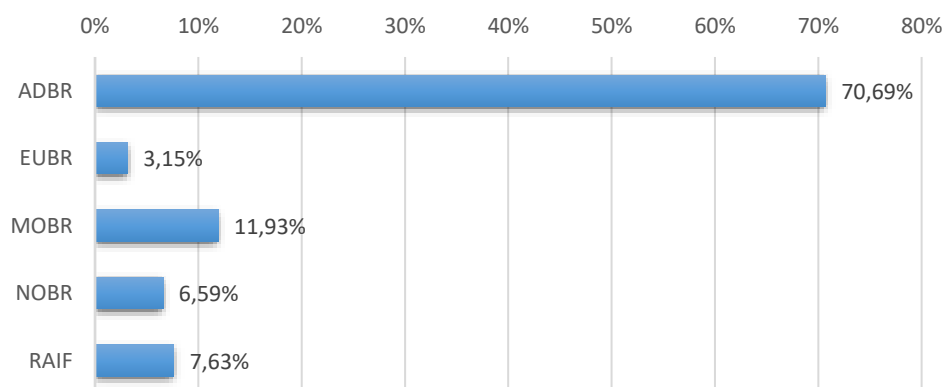
Слика 12. Учешће берзанских посредника у укупном промету у првом полугодишту 2022. године²⁶

Три берзанска посредника са оствареним највећим укупним прометом на Бањалучкој берзи у првом полугодишту 2022. године су:

1. Адвантис брокер а.д. Бања Лука (29,8%) и
2. Нова банка а.д. а.д. Бања Лука (17,74%),
3. Монет брокер а.д. Бања Лука (8,89%).

Члан	Куповина		Продаја		Укупно		
	Промет	Број	Промет	Број	Промет	Број	%
Адвантис брокер а.д. Бања Лука	56.520.872	721	62.090.584	492	118.611.456	1.213	70,69%
Еуроброкер а.д. Бања Лука	2.363.997	415	2.924.219	675	5.288.215	1.090	3,15%
Монет брокер а.д. Бања Лука	6.308.491	667	13.716.458	863	20.024.950	1.530	11,93%
Нова банка а.д. Бања Лука	8.490.434	458	2.569.029	370	11.059.463	828	6,59%
Raiffeisen capital а.д. Бања Лука	10.209.646	364	2.593.150	225	12.802.796	589	7,63%
Укупно	83.893.440	2.625	83.893.440	2.625	167.786.880	5.250	100

Табела 18. Редовни промет по члановима Бањалучке берзе у првом полугодишту 2022. године (искључује блок послове, преузимања, аукције за пакет акција, јавне понуде)²⁷

Слика 13. Учешће појединих берзанских посредника у редовном промету у првом полугодишту 2022. године²⁸

²⁶ Исто.

²⁷ Исто.

²⁸ Исто.

Три берзанска посредника са оствареним највећим редовним прометом на Бањалучкој берзи у првом полугодишту 2022. године (искључујући блок послове, преузимања, аукције за пакете акција и јавне понуде) су:

1. Адвантис брокер а.д. Бања Лука (70,69%) и
2. Монет брокер а.д. Бања Лука (11,93%) и
3. Raiffeisen capital а.д. Бања Лука (7,63%).

Берзански индекси представљају показатеље кретања цијена хартија од вриједности на берзи. У састав индекса могу да улазе акције привредних друштава, банака и осигуравајућих друштава које испуњавају опште услове и критеријуме за укључивање акција.

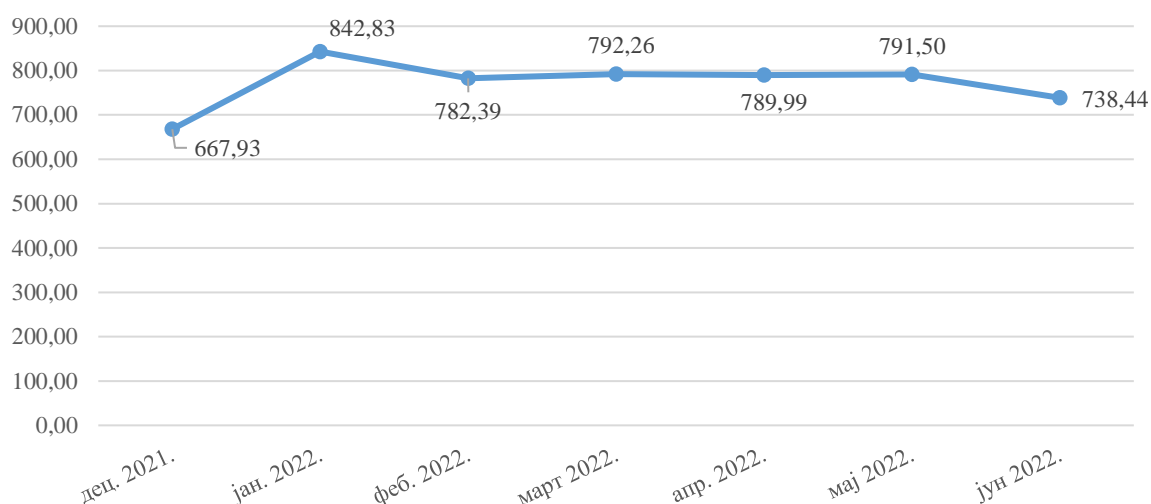
Берзански индекс Републике Српске (БИРС) формиран је 01.05.2004. године са почетном вриједношћу од 1.000,00 поена.

Р. бр.	Ознака ХОВ	Назив емитента	Цијена			Промет (КМ)	P/E ²⁹
			31.12. 2021.	30.06. 2022.	Проmjена (%)		
1.	ALPR-R-A	Алпро а.д. Власеница	0,35	0,34	-2,86%	18.362	4,12
2.	BVRU-R-A	ЗТЦ Бања Врућица а.д. Теслић	0,901	0,927	2,89%	11.984	7,22
3.	DEST-R-A	Хемијска индустрија Дестилација а.д. Теслић	0,232	0,199	-14,22%	5.733	8,64
4.	EKBL-R-A	Електрокрајина а.д. Бања Лука	0,1	0,09	-10,00%	8.083	16,74
5.	ELBJ-R-A	Електро - Бијељина а.д. Бијељина	0,285	0,2	-29,82%	1.012	11,94
6.	ELDO-R-A	Електро Добој а.д. Добој	0,24	0,288	20,00%	3.169	112,34
7.	HEDR-R-A	Хидроелектране на Дрини а.д. Вишеград	0,236	0,274	16,10%	295.071	33,41
8.	HELV-R-A	Хидроелектране на Врбасу а.д. Мркоњић Град	0,324	0,399	23,15%	1.208	17,57
9.	HETR-R-A	Хидроелектране на Требишњици а.д. Требиње	0,23	0,275	19,57%	916.708	26,01
10.	RITE-R-A	РиТЕ Гацко а.д. Гацко	0,03	0,028	-6,67%	7.781	19,58
11.	RTEU-R-A	РиТЕ Угљевик а.д. Угљевик	0,034	0,034	0,00%	6.540	25,09
12.	TLKM-R-A	Телеком Српске а.д. Бања Лука	1,42	1,52	7,04%	7.574.380	10,05
Укупно						8.850.031	

Табела 19. Промјена вриједности акција које улазе у састав БИРС-а у првом полугодишту 2022. године³⁰

²⁹ Показатељ P/E (енг. Price/Earning per share) представља однос цијене и зараде по акцији и односи се на финансијске извјештаје за посљедњу годину.

³⁰ Исто.

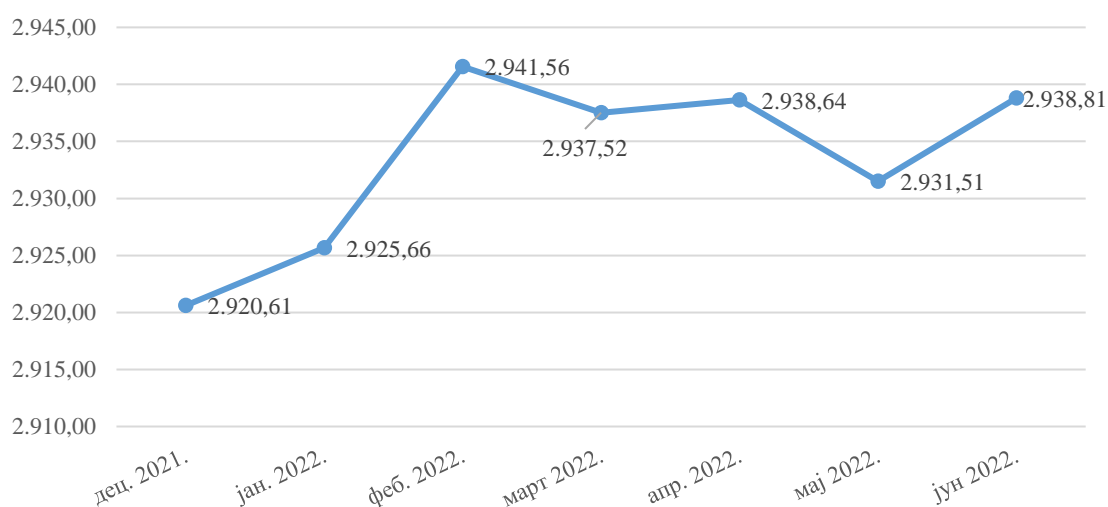
Слика 14. Мјесечно кретање БИРС-а у првом полугодишту 2022. године

Берзански индекс (БИРС) је у првом полугодишту 2022. године остварио раст од 10,56% у односу на 2021. годину а његова вриједност на дан 30.06.2022. године износила је 738,44 поена.

Индекс обвезница Републике Српске (ОРС) одређује се за пет обвезница:

Р. б.	Ознака	Назив	Цијена			Промет (КМ)
			31.12. 2021.	30.06. 2022.	Промена (%)	
1.	RSDS-O-I	Република Српска - дев. штедња 9	101,2	101,2	0,00%	1.182.290
2.	RSRS-O-F	Република Српска - ратна штета 6	99,04	98,5	-0,55%	431.242
3.	RSRS-O-L	Република Српска - ратна штета 12	97,7	96	-1,74%	235.733
4.	RSRS-O-M	Република Српска - ратна штета 13	96	97	1,04%	231.930
Укупно						2.081.195

Табела 20. Промјена вриједности обвезница које улазе у састав индекса ОРС у првом полугодишту 2022. године

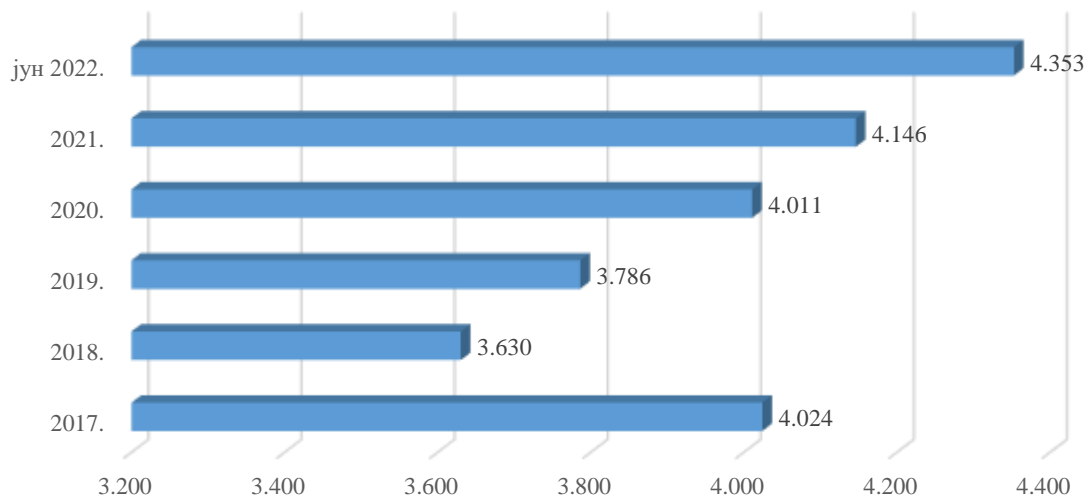

Слика 15. Мјесечно кретање ОРС-а у првом полугодишту 2022. године³¹

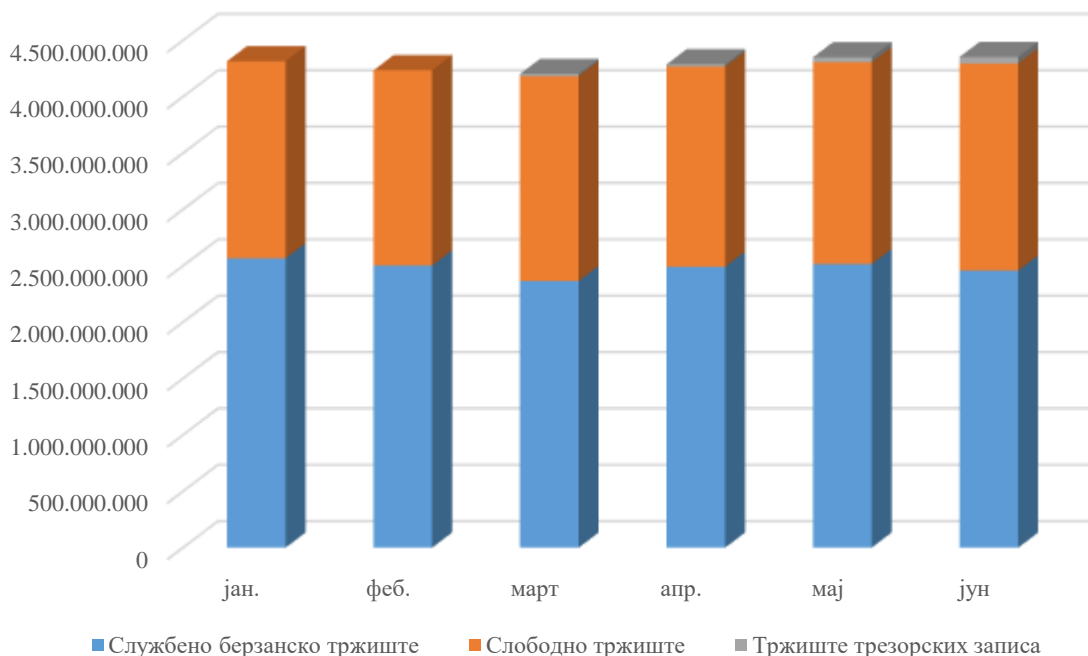
³¹ Исто.

Индекс обвезница Републике Српске (ОРС) у првом полугодишту 2022. године биљежи раст од 0,62% и 30.06.2022. године његова вриједност је износила 2.938,81 поена.

Укупна **тржишна капитализација** свих хартија од вриједности којима се тргује на Бањалучкој берзи 30.06.2022. године износила је 4.352.955.515 КМ, што је за 4,98% више него на крају 2021. године.

Слика 16. Преглед тржишне капитализације на Бањалучкој берзи у периоду од 2017. до 30.06.2022. године (у мил. КМ)

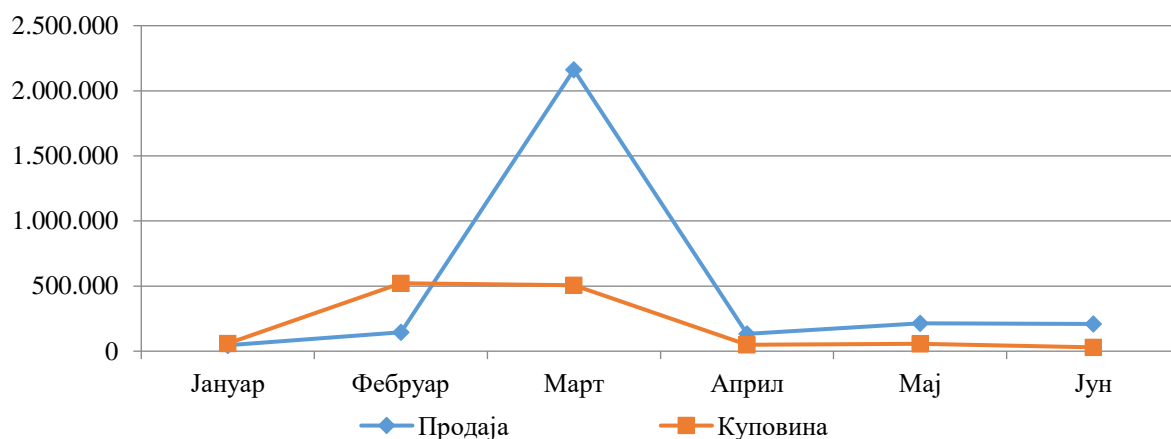
Слика 17. Приказ тржишне капитализације по тржиштима у првом полугодишту 2022. године (у КМ)³²

³² Исто.

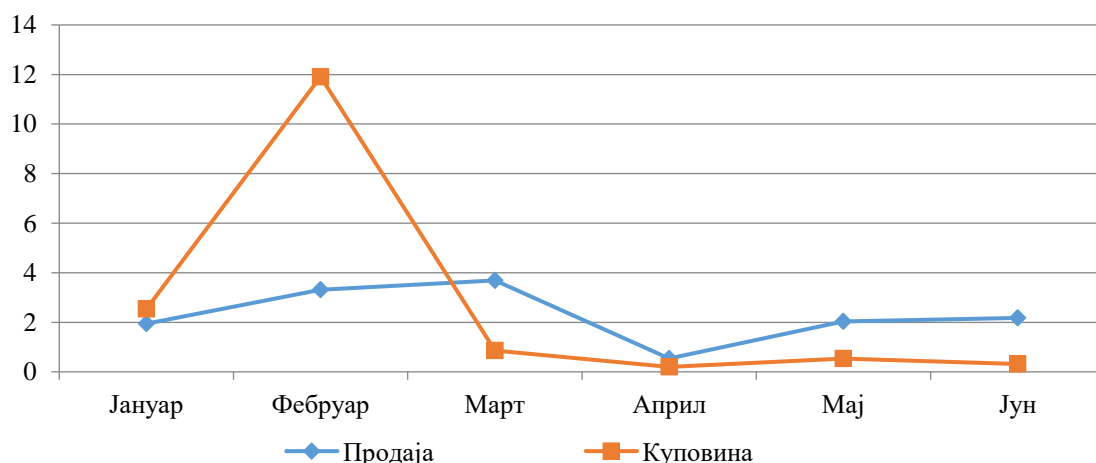
Тржишта у развоју као што је тржиште капитала Републике Српске у великој мјери зависе од страних инвеститора, који су у моменту почетка кризе повукли значајна средства.

Мјесец	Укупна вриједност промета	Продаја		Куповина	
		Износ	%	Износ	%
Јануар	4.678.126	45.553	1,95	59.405	2,54
Фебруар	4.381.509	145.155	3,31	521.881	11,91
Март	58.539.661	2.161.016	3,69	505.975	0,86
Април	24.937.998	133.562	0,54	50.179	0,20
Мај	10.528.091	214.622	2,04	56.881	0,54
Јун	9.580.236	208.729	2,18	29.555	0,31
УКУПНО	112.645.620	2.908.638	2,58	1.223.877	1,09

Табела 21. Учешће нерезидената у укупном промету у првом полугодишту 2022. године³³

Слика 18. Куповни и продајни промет нерезидената по мјесецима у првом полугодишту 2022. године (у КМ)

Слика 19. Учешће нерезидената у укупном промету по мјесецима у првом полугодишту 2022. године (у %)

³³ Укупна вриједност продаје/куповине односи се на вриједност салдираних послова закључених у редовној трговини, аукцији за пакет акција (продаја државног капитала), блок пословима и на тржишту новца.

На основу података из претходне табеле видљиво је да је учешће нерезидената у укупном промету у првом полугодишту 2022. године још увијек веома мало, изузев у куповинама у фебруару (11,91%). У односу на исти период претходне године, дошло је до смањења учешће нерезидената у продаји (-87,6%) и смањења учешће нерезидената у куповини (-93,5%) у односу на исти период претходне године.

4.2. Извјештавање и објављивање информација од стране емитената

Правилником о извјештавању и објављивању информација од стране емитената хартија од вриједности које су предмет јавне продаје³⁴, детаљно је регулисан начин извршавања обавеза акционарских друштава и емитената чије су хартије од вриједности предмет јавне понуде.

Емитенти, чије су хартије од вриједности уврштене на службено берзанско тржиште, према члану 284. Закона о тржишту, обавезни су да објављују:

- а) годишње (укључујући и консолидоване), полугодишње и тромјесечне финансијске извјештаје,
- б) ревизорске извјештаје,
- в) извјештаје о значајним догађајима и радњама које утичу на пословање емитента,
- г) посебан извјештај ревизора у складу са захтјевима Комисије,

док су емитенти, чијим се хартијама од вриједности тргује на слободном тржишту, према члану 285. Закона о тржишту, обавезни да објављују:

- а) годишње финансијске извјештаје,
- б) ревизорске извјештаје ако су дужни да врше ревизију у складу са прописима Комисије и
- в) извјештаје о значајним догађајима и радњама које утичу на пословање емитента.

Емитентима је омогућено да финансијске, ревизорске и извјештаје о значајним догађајима достављају електронским средствима комуникације. Наведене извјештаје Бањалучка берза бесплатно објављује у оквиру информационог портала институција тржишта капитала (Комисије, Бањалучке берзе и Централног регистра).

Ставом 2. члана 26. Закона о рачуноводству и ревизији Републике Српске³⁵ омогућен је бесплатан увид у основне податке из преузетих финансијских извјештаја на интернет страници Агенције за посредничке, информатичке и финансијске услуге (АПИФ).

Већи дио преосталих обавеза за емитента, реализују и саме институције тржишта капитала у име емитената, па се већина наведених извјештаја и података у тим извјештајима преузимају из Регистра емитената који води Комисија (општи подаци о емитентима, подаци о управи и одборима, подаци о повезаним правним лицима и подаци о емисији хартија од вриједности, различите врсте рјешења итд.) и Централног регистра (подаци о власницима и власничкој структури). На овај начин, тржишту је омогућена већа ефикасност при дисперзији информација, које су једноставно и бесплатно доступне свим заинтересованим странама, практично без трошкова за емитенте.

³⁴ Службени гласник Републике Српске, број 60/12, 111/12 и 50/14,103/20 и 99/21

³⁵ Службени гласник Републике Српске“, број 94/15 и 78/20.

Дио наведених информација, које су предмет јавне објаве, попут оних из финансијских извјештаја и промету емитованих хартија на Бањалучкој берзи су расположиве и на енглеском језику.

У првом полугодишту 2022. године Бањалучка берза берза је самостално и према захтјевима емитената објавила 803 корпоративних новости, углавном сазива за скупштину акционара, приједлога одлука и одлука скупштине акционара, обавјештења о стицању акција, јавних понуда за преузимање, мишљења о понуди за преузимање и других значајних догађаја. Дио тих информација преузимањем је из дневних новина, док су остале информације добијене од емитената. Укупан број објава на порталу Бањалучке берзе у извјештајном периоду је износио 1.525, односно у просјеку сваки радни дан објављивано је око 12 објава. У наведене објаве нису укључене курсне листе, статистички и други извјештаји Бањалучке берзе у вези са трговањем.

Објављено је 154 извјештаја ревизора о финансијским извјештајима (те два која су за раније извјештајне периоде), 30 неревидираних годишњих финансијских извјештаја за 2021. годину емитената листираних на службеном берзанском тржишту, те 158 неревидираних финансијских извјештаја за 2021. годину за емитенте чије су акције уврштене на слободно тржиште, 1 финансијска извјештаја за 2021. годину и 5 мјесечних извјештаја (преузетих од депозитара) затворених инвестиционих фондова.

Иако се може констатовати да информациони портал тржишта капитала у Републици Српској располаже са знатним бројем номинално релевантних информација о емитентима и даље постоји потреба да привредни субјекти који су на тржиште капитала доспјели посредством приватизационих процеса остваре већи кредибилитет са становишта поштовања стандарда при управљању акционарским друштвима. Наиме, легитимитет њиховог појављивања на тржишту хартија од вриједности са захтјевом за прикупљање новчаних средстава продајом хартија од вриједности зависи од могућности инвеститора да добију релевантне информације, али и ефикасну заштиту сопствених интереса.

4.3. Преузимање акционарских друштава

Поступак преузимања отворених акционарских друштава обавља се у складу са Законом о преузимању акционарских друштава³⁶, чије одредбе омогућавају мањинским, али и другим акционарима да, у поступку преузимања друштва по унапријед утврђеним условима продају акције емитената у којима немају знатнијег утицаја на управљање, или других интереса. Важност овог закона на неликвидним тржиштима, попут нашег, има посебан значај, с обзиром да је број заинтересованих инвеститора за поједине емитенте релативно мали.

Отворена акционарска друштва (уз два изузетка) су садашњи правни статус стекла у процесу приватизације. Релативно велика дисперзија власништва, узрокована масовном ваучерском приватизацијом, чак и у малим предузећима (посматрано са аспекта величине капитала) имала је за посљедицу већи број преузимања у ранијим извјештајним периодима. Ипак, током посљедњих година примјетан је очекивани тренд смањења ових поступака, јер је консолидација власништва у највећем броју емитената, углавном, завршена, а поступци преузимања се обављају како би се прешао

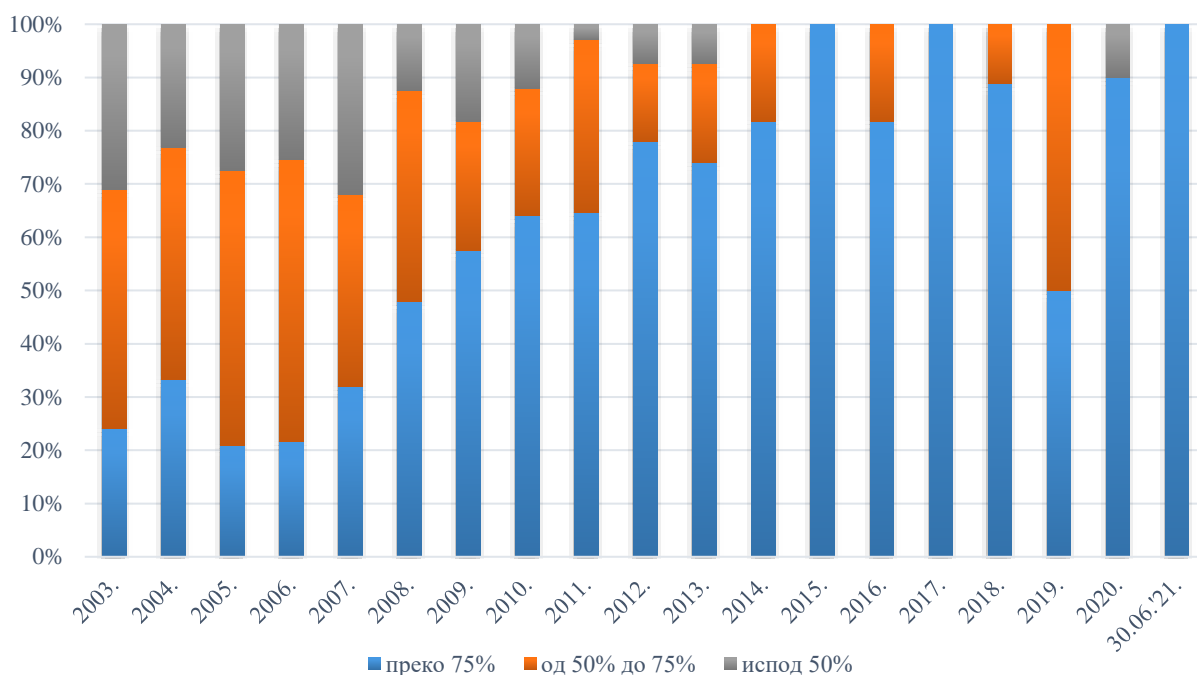
³⁶ Службени гласник Републике Српске, број 65/08, 92/09 и 59/13.

„праг“ од 90%, што би омогућило провођење поступка преноса акција мањинских акционара (према члану 421. став 1. Закона о привредним друштвима) и касније затварање акционарских друштва или промјену правне форме, те делистирање хартија са Берзе.

Чињеница је да је већи број перспективних предузећа био предмет преузимања у претходном периоду, те да су у значајној мјери искоришћене могућности да се промијени правна форма и изврши делистирање утицала је на то да је у првом полугодишту 2022. године настављен тренд смањења броја преузимања у односу на раније извјештајне периоде.

Период	преко 75%	од 50% до 75%	испод 50%	укупно
2003.	7	13	9	29
2004.	13	17	9	39
2005.	13	32	17	62
2006.	11	27	13	51
2007.	15	17	15	47
2008.	23	19	6	48
2009.	19	8	6	33
2010.	16	6	3	25
2011.	22	11	1	34
2012.	32	6	3	41
2013.	20	5	2	27
2014.	9	2	-	11
2015.	12	-	-	12
2016.	9	2	-	11
2017.	5	-	-	5
2018.	8	1	-	9
2019.	2	2	-	4
2020.	9	-	1	10
2021.	7	1	-	-
- 30.06.2022.	11	0	0	11

Табела 22. Упоредни преглед резултата преузимања у периоду 2003. - прво полугодиште 2022. године

Слика 20. Процентуална структура поступака преузимања акционарских друштава у току периода 2003 – 30.06.2022. године

Подаци за укупан број преузимања по резултатима поступака нису релевантни, с обзиром да је поступак за поједина акционарска друштва провођен два, три или чак четири пута.

Укупан број акционарских друштва која су била предмет преузимања најмање једном у периоду од почетка примјене Закона о преузимању акционарских друштава је 351.

Без обзира на различитост кључних мотива за стицање већинског учешћа у власничкој структури, нема доказа да је концентрација власништва допринијела потребном финансијском реструктурирању и ефикаснијем управљању привредним друштвима, већ је, напротив, у великом броју случајева основна дјелатност угашена а некретнине и опрема промијениле првобитну намјену.

4.4. Промјена облика акционарског друштва и промјена правне форме

Законом о привредним друштвима уређена је могућност промјене облика акционарског друштва (одредбе чланова 189. и 191а), као и могућност промјене правне форме акционарског друштва (одредбе чланова 421 – 425.). На основу овлашћења из члана 191а. и члана 421. тог закона, Комисија је додатно уредила ову област доношењем Правилника о условима и поступку претварања затвореног акционарског друштва у отворено, односно отвореног акционарског друштва у затворено и промјени правне форме акционарског друштва³⁷.

У првом полугодишту 2022. године Комисија је уписала четири промјене правне форме акционарског друштва у друштво са ограниченом одговорношћу и једну промјену облика акционарског друштва (отвореног у затворено акционарско друштво).

³⁷ Службени гласник Републике Српске, број 59/10, 60/12 и 117/12.

У периоду важења актуелног Закона о привредним друштвима, од када је читав процес и започео, правну форму отвореног акционарског друштва у друштво са ограниченом одговорношћу промијенило је укупно 96 друштава, док је 14 друштава промијенило облик организовања – из отвореног у затворено акционарско друштво. Сва поменута друштва су делистирана из берзанског система трговања.

Године	2010.	2011.	2012.	2013.	2014.	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.	2020.	2021.	- 30.06. 2022.	Укупно
Промјене облика а.д. - из отвореног у затворено	0	0	3	0	2	2	1	2	0	1	1	1	1	14
Промјене правне форме – из а.д. у д.о.о.	1	3	11	25	12	3	4	13	5	6	3	6	4	96

Табела 23. Број поступака промјене облика акционарског друштва и промјена правне форме из акционарског друштва у друштво са ограниченом одговорношћу

Уређивањем ове области, створени су предуслови за отворена акционарска друштва која немају интерес или услове за овакву правну форму, да могу да је промијене односно да се искључе из берзанског система трговања.

5. Инвестициони фондови

Искуства развијених земаља су показала да инвестициони фондови, као алтернативни облик улагања у односу на класичну штедњу у банкама, постају све значајнији учесници на тржишту капитала и механизам за прикупљање и пласирање вишкова средстава који постоје у земљи. Инвестиционим фондовима управљају друштва за управљање инвестиционим фондовима, доношењем инвестиционих одлука и вршењем административних, маркетиншких и осталих активности.

У поређењу са тренутном ситуацијом у Републици Српској, у којој најзначајнија средства за развој привредних субјеката потичу из кредита или реинвестирања профита компанија, у развијеним економијама хартије од вриједности представљају веома значајан алтернативни извор финансирања. Инвестициони фондови омогућавају инвеститорима да вишак средстава пласирају у хартије од вриједности, при чему није неопходно да посједују специјалистичко знање о финансијама и улажу напор у анализирање различитих инвестиционих могућности, као претходних активности које се иначе проводе у доношењу инвестиционих одлука. Инвестициони фондови треба да буду професионално оспособљени да пронађу приносне, тржишно атрактивне и квалитетне хартије (и уопште инвестиције) којима ће трговати, обезбјеђујући својим улагачима добит. Услов је да постоје довољно квалитетне и капитално значајне компаније у које се може улагати. Без добре и квалитетне понуде хартија од вриједности на тржишту капитала, нормативно-правни оквир којим је омогућено оснивање инвестиционих фондова не може сам по себи допринијети значајнијој афирмацији овог сегмента финансијског тржишта.

Оснивање и пословање инвестиционих фондова и друштава за управљање у Републици Српској регулисано је Законом о инвестиционим фондовима³⁸, као и подзаконским прописима које је донијела Комисија.

³⁸ Службени гласник Републике Српске, број 92/06, 82/15 и 94/49.

Закон о инвестиционим фондовима садржајно обухвата неколико цјелина:

- инвестиционе фондове (врсте, карактеристике, оснивање, ограничења и дозвољена улагања, управљање фондом, утврђивање вриједности имовине и цијена удјела или акција, проспект, извјештавање, промоција и оглашавање, продаја удјела или акција),
- друштва за управљање (услови за оснивање, лиценцирање, пословање),
- банке депозитаре (основна обиљежја, улога и обавезе) и
- овлашћења регулатора (надлежност Комисије у погледу давања дозвола, вршења надзора и предузимања мјера надзора).

Законом о инвестиционим фондовима прописан је начин оснивања и пословања фонда, као правног лица или посебне имовине. У смислу тог закона, инвестициони фонд је институција колективног улагања, чији је једини циљ да прикупља новчана средства и да их у складу са унапријед одређеном инвестиционом политиком улаже у различите врсте имовине ради остварења прихода и смањења ризика улагања. Закон о инвестиционим фондовима дао је могућност формирања отворених и затворених инвестиционих фондова са приватном и јавном понудом.

У Републици Српској на крају јуна 2022. године пословало је шест друштава за управљање која су управљала имовином укупно 17 инвестиционих фондова: 16 отворених и један затворени.

Р. бр.	Ознака фонда	Назив фонда	Назив друштва за управљање
1.	ADBP	ОАИФ Adriatic Balanced	ДУИФ Полара инвест а.д.Бања Лука
2.	PADP	ОАИФ Polara Adriatic фонд	
3.	JKIP	ОАИФ Јахорина КОИН	
4.	PRIP	ОМИФ Привредник инвест	
5.	MMSP	ОМИФ Maximus fund	ДУИФ Кристал инвест а.д.Бања Лука
6.	FTRP	ОМИФ Future fund	
7.	EIOP	ОАИФ Euroinvestment	ДУИФ Еуроинвестмент а.д. Бања Лука
8.	AIVP	ОАИФ Актива инвест фонд	ДУИФ Management Solutions д.о.о. Бања Лука
9.	BAIP	ОМИФ Balkan investment fond	
10.	BOSP	ОАИФ Борс инвест фонд	
11.	PRLP	ОАИФ Профит плус	
12.	VBER	ОАИФ ВИБ фонд	
13.	VEBP	ОМИФ ВБ фонд	ДУИФ Инвест нова а.д. Бијељина
14.	INOP	ОМИФ Инвест нова	
15.	UNIP	ЗИФ Униоинвест а.д. Бијељина	ДУИФ WVP Fund Management а.д. Бања Лука
16.		ОАИФ WVP Premium	
17.		ОМИФ „WVP BALANCED“.	

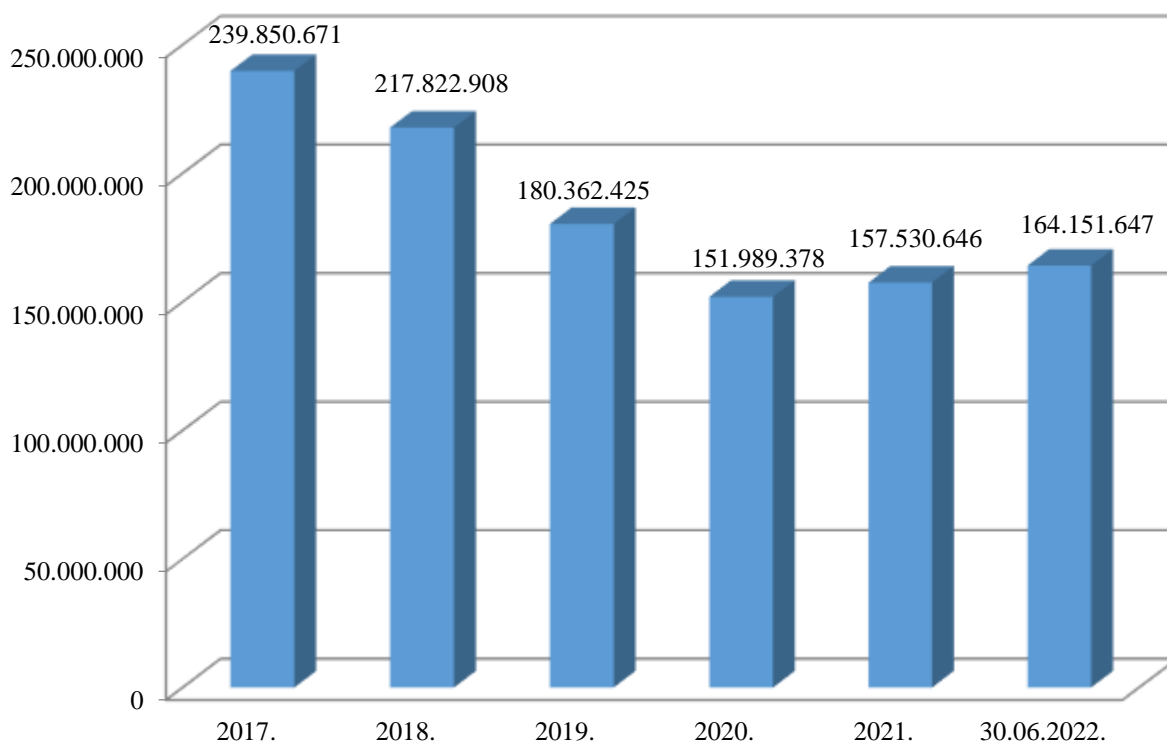
Табела 24. Преглед друштава за управљање и инвестиционих фондова у Републици Српској на дан 30.06.2022. године

Што се тиче власничке структуре друштава за управљање, два друштва су власништву појединачних страних правних лица, три су у власништву појединачних страних физичких лица, једно друштво је у мјешовитом власништву, а једно друштво је у већинском власништву домаћих физичких и правних лица (укупан број власника је 42).

5.1. Нето вриједност имовине

Нето вриједност имовине представља један од најважнијих показатеља пословања инвестиционих фондова. Према постојећим прописима, израчунавање нето вриједности имовине фондова обављају друштва за управљање инвестиционим фондовима, док банке депозитари воде рачуна да је обрачун нето вриједности обављен у складу са прописима.

Начин обрачуна нето вриједности имовине инвестиционих фондова прописан је Законом о инвестиционим фондовима и Правилником о утврђивању вриједности имовине инвестиционог фонда и обрачуна нето вриједности имовине по удјелу или по акцији инвестиционог фонда³⁹.

Слика 21. Нето вриједности имовине инвестиционих фондова у Републици Српској у периоду 2017 - јун 2022. године (у КМ)

Са претходног графикана је видљиво да је у првом полугодишту 2022. године дошло до повећања нето вриједности имовине инвестиционих фондова у односу на крај 2021. године. Нето вриједност имовине је порасла са 157.530.646 КМ на 164.151.647 КМ (раст од 6.621.001 КМ, односно 4,2%).

³⁹ Службени гласник Републике Српске, број 118/18 и 114/20.

Инвестициони фонд	НВИ			НВИ по удјелу			Број удјела		
	31.12. 2021.	30.06. 2022.	Пр. (%)	31.12. 2021.	30.06. 2022.	Пр. (%)	31.12. 2021.	30.06. 2022	Пр. (%)
WVP BALANCED	-	647.043	-	-	9,14	-	-	70.804	-
WVP PREMIUM	5.261.090	5.697.361	8,29	12,58	11,22	-10,79	418.143	507.576	21,39
BALKAN INVESTMENT FOND	3.465.914	3.339.048	-3,66	4,56	4,54	-0,52	759.304	735.320	-3,16
АКТИВА ИНВЕСТ ФОНД	6.833.067	6.621.128	-3,10	7,99	8,56	7,04	854.921	773.918	-9,47
EUROINVESTMENT ФОНД	9.165.104	11.476.567	25,22	13,84	17,43	25,88	662.041	658.581	-0,52
ИНВЕСТ НОВА	13.243.051	14.762.333	11,47	0,18	0,21	12,09	71.816.373	71.416.567	-0,56
Adriatic Balanced	5.821.532	5.711.632	-1,89	7,30	7,76	6,31	797.673	736.180	-7,71
POLARA ADRIATIC FOND	605.218	706.538	16,74	0,75	0,94	26,28	809.948	748.790	-7,55
БОРС ИНВЕСТ ФОНД	2.718.186	3.461.944	27,36	5,02	6,42	27,76	541.249	539.571	-0,31
ВБ Фонд	3.316.596	3.449.573	4,01	4,51	4,71	4,48	735.946	732.593	-0,46
ВИБ Фонд	7.652.099	7.839.010	2,44	4,48	4,85	8,16	1.707.554	1.617.314	-5,28
ЈАХОРИНА КОИН	3.484.060	3.863.466	10,89	2,84	3,40	19,51	1.226.392	1.137.878	-7,22
ПРИВРЕДНИК ИНВЕСТ	2.336.822	2.389.125	2,24	3,53	3,62	2,40	661.939	660.866	-0,16
ПРОФИТ ПЛУС	4.210.263	6.197.347	47,20	3,14	4,63	47,29	1.340.830	1.339.974	-0,06
Future fund	59.530.131	55.795.051	-6,27	14,26	14,81	3,86	4.175.925	3.768.493	-9,76
Maximus fund	29.887.514	32.194.481	7,72	5,14	6,06	17,99	5.819.611	5.312.769	-8,71
Укупно	157.530.646	164.151.647	4,20						

Табела 25. Нето вриједности имовине, број удјела и НВИ по удјелу инвестиционих фондова на дан 31.12.2021. године и 30.06.2022. године (у КМ)

Из претходне табеле је видљиво да је код 13 инвестиционих фондова дошло до раста НВИ по удјелу, а међу њима предњаче ОИФ ПРОФИТ ПЛУС (47,29%), ОИФ POLARA ADRIATIC FOND (26,28%), ИФ ЕУРОИНВЕСТМЕНТ ФОНД (25,88%) и ОИФ БОРС ИНВЕСТ ФОНД (24,93%). Пад НВИ по удјелу остварили су WVP PREMIUM (-10,79%) и ИФ BALKAN INVESTMENT FOND (-0,52%).

5.2. Структура имовине инвестиционих фондова

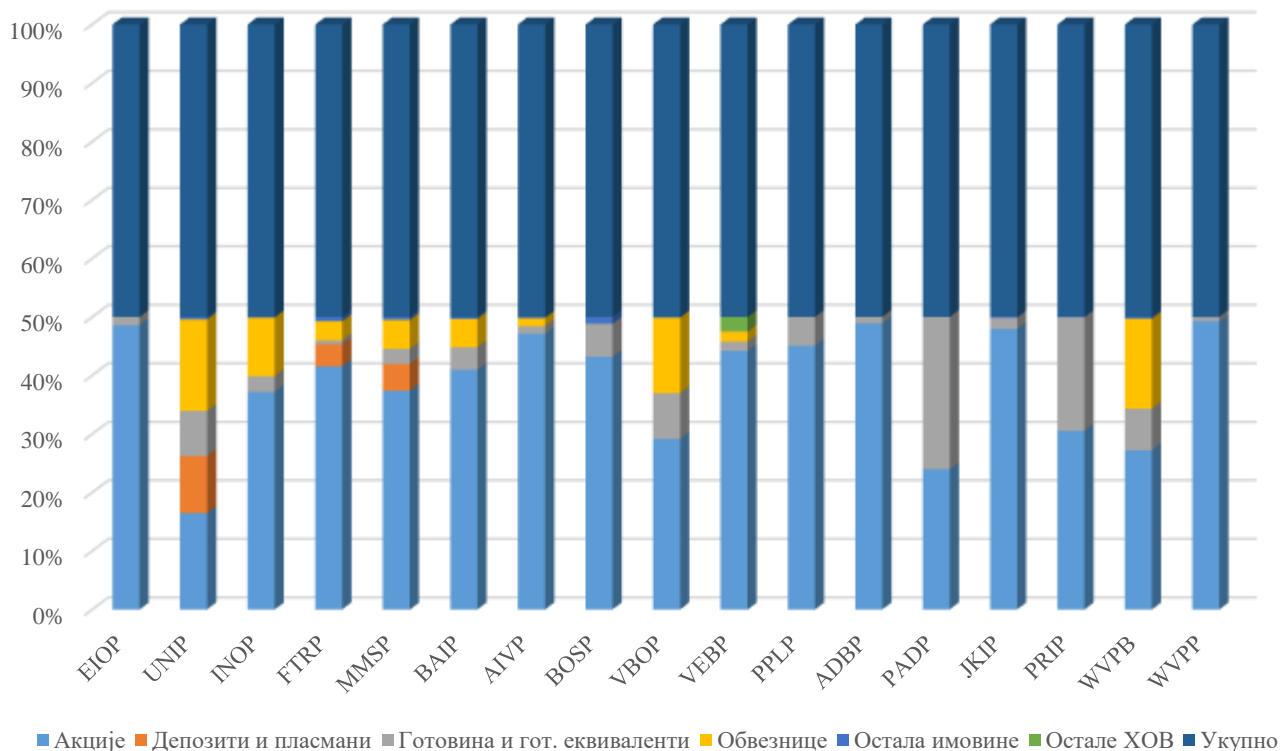
Чланом 14. Закона о инвестиционим фондовима прописано је да, у зависности од врсте претежног улагања, подврсте инвестиционих фондова могу бити:

- акцијски фонд, који има средства уложена претежно у акције или у акције и удјеле акцијских циљних фондова,
- обвезнички фонд, који има средства претежно уложена у обвезнице или у обвезнице и удјеле обвезничких циљних фондова или друге облике листираног дуга,
- фонд новчаног тржишта, који има средства претежно уложена у инструменте тржишта новца, новчане депозите и удјеле циљног фонда новчаног тржишта и
- мјешовити фонд, који има уложена средства у различите врсте хартија од вриједности, инструменте тржишта новца, новчане депозите и удјеле циљног фонда новчаног тржишта.

Под претежним улагањем подразумијева се да је најмање 70% средстава фонда уложено у одређену врсту имовине.

Ознака фонда	Акције	Депозити и пласмани	Готовина и гот. еквиваленти	Обвезнице	Остала имовин	Остале ХОВ	Укупно
ЕИОР	11.213.31	0	333.861	0	6	0	11.547.17
УНИР	607.318	360.000	283.607	576.154	15.846	0	1.842.925
ИНОР	11.509.41	0	828.436	3.103.728	32.560	0	15.474.14
ФТРР	46.815.76	4.265.466	751.312	3.666.423	822.667	0	56.321.62
ММСП	24.270.93	2.958.006	1.696.930	3.199.897	330.167	0	32.455.94
ВАИР	2.783.631	0	261.602	328.677	22.857	0	3.396.768
АИВР	6.256.696	0	177.500	179.946	26.361	0	6.640.502
БОСП	3.000.255	0	392.689	0	79.649	0	3.472.592
ВБОР	2.068.186	0	555.904	913.807	8.944	0	3.546.841
ВЕБР	6.950.454	0	248.681	275.889	7.277	381.035	7.863.336
РПЛР	5.601.609	0	613.738	0	61	0	6.215.407
АДБР	5.599.921	0	128.176	0	28	0	5.728.124
РАДР	339.774	0	368.813	0	21	0	708.578
ЈКИР	3.784.182	0	151.298	0	10.068	0	3.945.548
ПРИР	1.462.994	0	932.325	0	668	0	2.395.987
ВВПБ	352.917	0	92.563	199.047	3.910	0	648.437
ВВПР	5.633.849	0	84.927	0	1.861	0	5.720.636
ЕИОР	11.213.31	0	333.861	0	6	0	11.547.17
УНИР	607.318	360.000	283.607	576.154	15.846	0	1.842.925

Табела 26. Структура улагања инвестиционих фондова по врстама имовине на дан 30.06.2022. године (у КМ)

Слика 22. Улагање инвестиционих фондова по врстама имовине на дан 30.06.2022. године

Из изложених података је видљиво да је на дан 30.06.2022. године највећи број инвестиционих фондова према структури улагања био акцијски и мјешовити. Поред њих, постоје и два фонда новчаног тржишта.

II АКТИВНОСТИ КОМИСИЈЕ У ПРВОМ ПОЛУГОДИШТУ 2022. ГОДИНЕ

1. Основни подаци о Комисији

1.1. Оснивање, правни статус и надлежности Комисије

Правни статус Комисије, њене надлежности и начин рада уређени су Законом о тржишту. Комисија је стално и независно правно лице основано ради уређивања и контроле емитовања и промета хартија од вриједности у Републици Српској.

Сједиште Комисије је у Бањој Луци, у Улици Вука Караџића број 6. У складу са Законом о тржишту, Комисија је надлежна да:

- а) доноси опште акте у спровођењу тог и других закона, када је за то овлашћена законом,
- б) прати и проучава стање и кретање на тржишту хартија од вриједности и о томе обавјештава Владу Републике Српске и Народну скупштину Републике Српске,
- в) даје и одузима дозволе, одобрења и сагласности када је за то овлашћена овим и другим законима,
- г) контролише поштивање правила уобичајене трговине и лојалне конкуренције у трговини хартијама од вриједности,
- д) врши надзор над лицима којима даје дозволу за обављање послова и емитентима хартија од вриједности у поступку емисије, те налаже мјере за отклањање утврђених незаконитости и неправилности,
- ђ) врши надзор и предузима потребне мјере у вези са спречавањем прања новца и финансирања терористичких активности над лицима којима даје дозволу за обављање послова и у оквиру своје надлежности сарађује са другим надлежним органима у вези са спровођењем закона и других прописа којима се регулишу обавезе спровођења мјера спречавања прања новца и финансирања терористичких активности,
- е) прописује, организује, предузима и надгледа мјере којима осигурава ефикасно функционисање тржишта хартија од вриједности и заштиту интереса инвеститора,
- ж) утврђује правила трговања хартијама од вриједности,
- з) обуставља емисију и трговање појединим хартијама од вриједности и предузима друге мјере у случају када процијени да су тим активностима угрожени интереси инвеститора и јавности или оне нису у складу са законом и другим прописима,
- и) прописује опште и посебне услове пословања које морају испуњавати правна лица којима Комисија даје дозволу за обављање послова или дјелатности,
- ј) прописује обавезан садржај информација које морају бити објављене од стране емитената хартија од вриједности јавном понудом,
- к) прописује обавезни садржај информација које се достављају Комисији или јавно објављују учесници који учествују у трговању хартијама од вриједности,

- л) подноси надлежном органу пријаву против правних и физичких лица, за које у поступку надзора утврди постојање основа сумње о почињеном кривичном дјелу или прекршају,
- љ) спроводи претходне радње у случају повреде законских одредаба и других прописа,
- м) даје информације и шири знања о дјеловању тржишта хартија од вриједности,
- н) сарађује са сродним организацијама у иностранству,
- њ) води књиге и регистре у складу са одредбама тог и других закона,
- о) прописује висину накнада за обављање послова из своје надлежности,
- п) покреће иницијативу за доношење закона и других прописа из подручја емитовања хартија од вриједности и трговања хартијама од вриједности, даје приједлоге за измјене закона и других прописа из овог подручја, учествује у припремању других закона и прописа који су од интереса за учеснике тржишта хартија од вриједности, информише јавност о начелима на којима дјелује тржиште хартија од вриједности,
- р) даје мишљења у вези са провођењем прописа који садрже овлашћења Комисије, а на захтјев странака у поступку или лица које докажу свој правни интерес и
- с) предузима остале мјере и обавља друге послове у складу са законским овлашћењима.

Начин рада, одлучивање и организација Комисије ближе се уређују Статутом Комисије за хартије од вриједности Републике Српске и Пословником о раду Комисије за хартије од вриједности Републике Српске.

1.2. Именовање чланова и састав Комисије

Комисију чине председник, замјеник председника и три члана, које на приједлог председника Републике Српске, а уз њихову претходну писмену сагласност, именује Народна Скупштина Републике Српске.

Мандат чланова Комисије траје пет година, с тим да исто лице може више пута бити именовано у састав Комисије. За члана Комисије може бити именовано лице које има високу стручну спрему економског или правног смјера, пет година радног стажа у тој спремности у области тржишта капитала, одговарајуће стручно знање и лична својства која га чине достојним за обављање ове функције.

Имајући у виду овлашћења и одговорности Комисије, као и потребу очувања интегритета свих лица запослених у Комисији, Законом о тржишту је регулисано да председник, замјеник председника и чланови Комисије не могу:

- а) бити у међусобном сродству или браку,
- б) бити лица која су кажњавана за дјела која су неспојива са радом у Комисији,
- в) обављати дужност у политичкој странци и учествовати у политичким активностима које су неспојиве са радом у Комисији,
- г) посједовати, директно или индиректно, удио или акције у капиталу правних лица, којима Комисија даје дозволу за обављање послова,
- д) бити чланови органа правних лица којима Комисија даје дозволу за обављање послова или дјелатности, као ни емитената хартија од вриједности,
- ђ) обављати дјелатност или проводити активности које су у супротности са начелима заштите инвеститора или самосталности рада Комисије.

Наведена ограничења примјењују се и на запослене у Комисији.

Поред тога, посебним етичким правилима детаљно су уређене све обавезе, ограничења и одговорности чланова и запослених у Комисији, а с циљем постизања што већег степена повјерења у тржиште хартија од вриједности.

1.3. Организациона структура Комисије

Са становишта организационе структуре, Комисију чине четири сектора и Секретаријат.

Слика 23. Организациона структура Комисије

Сваки од наведених сектора обавља сљедеће послове из своје области:

- припрема нацрта и приједлога прописа које доноси Комисија,
- припрема приједлога мишљења и ставова Комисије,
- обрада захтјева за давање одобрења и дозвола овлашћеним учесницима и емитентима,
- праћење извршења рјешења,
- вођење одговарајућих регистара,
- праћење објављивања финансијских и других пословних информација емитената и овлашћених учесника,
- контрола извршавања обавеза и пословања овлашћених учесника,
- давање сагласности на акте овлашћених учесника и
- прикупљање информација и израда извјештаја о стању и проблематици из своје области.

Секретаријат као посебан организациони дио обавља послове који су од заједничког интереса за Комисију у цјелини и чијим се вршењем обезбјеђује несметан, ефикасан и усклађен рад свих организационих дијелова, као и стручно-оперативне послове правне и економске природе, финансијско-материјалне послове, информатичке, документационе, статистичко-евиденционе, канцеларијске, биротехничке и послове текућег и инвестиционог одржавања и обезбјеђивања других услова рада.

2. Статистички подаци о раду Комисије

2.1. Сједнице Комисије

ОПИС	БРОЈ
1. Одржане сједнице	27
2. Донесени акти:	
а) Предсједник	2
б) Секретаријат	38
в) Емисија хартија од вриједности	59
г) Развој и међународна сарадња	4
д) Издавање дозвола и сагласности учесницима на тржишту	41
ђ) Надзор	30

Табела 27. Преглед донесених одлука на одржаним сједницама Комисије у првом полугодишту 2022. године

ОПИС	БРОЈ
1. Правилници	5
2. Одлуке	9
3. Рјешења	75
а) Предсједник	1
б) Сектор за емисију хартија од вриједности	38
в) Сектор за издавање дозвола и сагласности учесницима на тржишту	35
г) Сектор за надзор	1
4. Закључци	4
5. Дописи	3
6. Записници	26
7. Информације	8
8. Извјештаји	17
9. Захтјеви	1
10. Интерни акти	1
11. Одговори	1
12. Одговори на жалбе	2
13. Одговори на упит	12
14. Одговори на тужбе	1
15. Одговори на захтјев	2
16. Анализе	3
17. Жалбе	1
18. Прекршајни поступци	1
19. Упутства	1
20. Остало	3
УКУПНО	174

Табела 28. Структура и број донесених аката у првом полугодишњу 2022. године из надлежности Комисије

Из приказаних табела видљиво је да је у првом полугодишту 2022. године одржано 27 сједница на којима је донесено 75 рјешење и усвојено 26 записника.

2.2. Регистри и евиденције Комисије

Комисија води регистре учесника на тржишту којима издаје дозволе за обављање послова и то:

1. Регистар емитената,
2. Регистар квалификованих инвеститора,
3. Регистар фондова Републике Српске,
4. Регистри овлашћених учесника, односно берзанских посредника, кастоди банака, брокера, инвестиционих савјетника и инвестиционих менаџера.

Уписи у регистре врше се на основу ријешених захтјева, као и обавјештења која су учесници обавезни да благовремено достављају Комисији.

Знатан број емитената, који су након приватизације уписани у Регистар емитената, брисан је из Регистра емитената и посљедично делистиран са трговања на Бањалучкој берзи, због окончања поступка стечаја и ликвидације, по основу статусних промјена, те промјене правне форме након истискивања мањинских акционара.

Опис	Број уписа	
	01.01 - 30.06.2022.	2001 - 30.06.2022.
Упис у Регистар емитената	7	1.053
Упис промјена података у Регистру емитената	69	2.934
Број брисаних емитената из Регистра емитената	3	434

Табела 29. Подаци о промјенама у Регистру емитената у периоду од 2001. године до 30.06.2022. године

Година	Број уписаних емитената	Број промјена података	Број брисаних емитената
2001.	198	-	-
2002.	339	-	-
2003.	130	59	3
2004.	54	81	6
2005.	60	86	3
2006.	34	220	5
2007.	64	225	11
2008.	37	252	2
2009.	34	221	24
2010.	19	237	8
2011.	28	247	29
2012.	7	184	47
2013.	1	136	57
2014.	2	95	35
2015.	3	105	35
2016.	4	121	40
2017.	3	100	31
2018.	5	130	26
2019.	7	93	23
2020.	7	90	13
2021.	10	183	30
30.06.2022.	7	69	3
Укупно	1.053	2.934	434

Табела 30. Упоредни преглед евиденција података у Регистру емитената у периоду 2001 - 30.06.2022. године

Од почетка рада Комисије, до посљедњег дана извјештајног периода уписано је укупно 1.053 емитената, извршено је 2.934 промјене података, те 434 брисања емитената из Регистра емитената.

3. Емисија хартија од вриједности

У првом полугодишту 2022. године било је 12 емисија хартија од вриједности.

РР. бр.	Емитенти	Редни број емисије и врста емитоване хартије	Обим емисије (КМ)	Уплаћено (КМ)	
ЈАВНЕ ПОНУДЕ					
1.	Крајина осигурање а.д. Бања Лука	3 (акције)	7.000.000	2.940.000	
2.	Нискоградња д.о.о. за грађевинарство и услуге Лакташи	1 (обвезнице)	4.650.000	4.650.000	
3.	Нискоградња д.о.о. за грађевинарство и услуге Лакташи	2 (обвезнице)	4.200.000	4.200.000	
4.	Мјешовити холдинг Електропривреда Републике Српске зависно предузеће „Хидроелектране на Требишњици“ а.д. Требиње	2 (акције)	280.000.000	83.717.702,76	
5.	Нискоградња д.о.о. за грађевинарство и услуге Лакташи	3 (обвезнице)	2.500.000	2.500.000	
6.	Микрокредитно друштво „ПРО ФИН“ д.о.о. Источно Сарајево	3 (обвезнице)	2.000.000	1.350.500	
7.	Микрокредитно друштво "ТАУРУС" д.о.о. Бања Лука	3 (обвезнице)	700.000	445.000	
8.	Општина Пелагићево	1 (обвезнице)	1.200.000	1.200.000	
ЕМИСИЈЕ БЕЗ ОБАВЕЗЕ ОБЈАВЉИВАЊА ПРОСПЕКТА					
Претварање резерви и нераспоређене добити у основни капитал					
9.	Акционарско друштво за осигурање Дрина осигурање Милићи	10 (акције)	430.000	-	
10.	Wiener osiguranje Vienna Insurance group а.д. Бања Лука	19 (акције)	3.000.000	-	
11.	Микрофин осигурање а.д. Бања Лука	4 (акције)	1.000.000	-	
Смањење капитала					
Р. бр.	Назив емитента	Редни број емисије	Обим емисије	Основни капитал прије смањења	Износ смањења капитала
12.	Трговачко предузеће Дубички робни магазин а.д. Козарска Дубица	2 (акције)	394.500	7.833.237	7.438.737

Табела 31. Аналитички преглед појединачних емисија хартија од вриједности по врсти у првом полугодишту 2022. године

У првој половини 2022. године није било одбијених нити одбачених захтјева за одобрење проспекта. У једном случају емисија која се обавља без обавезе објављивања проспекта није успјела, а у једном случају Комисија је констатовала да нису испуњени услови за провођење поступка емисије. У току извјештајног периода Комисија је одобрила двије измјене проспекта, у току поступка трајања јавне понуде, док је у једном случају Комисија одобрила изостављање дијела података који су захтијевани као дио садржаја проспекта.

У вези са емисијама хартија од вриједности Комисија је усвојила и пет одговора на упите.

4. Поступци одобравања документа о регистрацији, скраћеног проспекта и обавјештења о хартијама од вриједности (проспеката за уврштавање хартија од вриједности на берзу)

Измјенама и допунама Закона о тржишту из 2012. године⁴⁰, као и Правилником о условима и поступку емисије хартија од вриједности⁴¹ установљена је обавеза емитента да припреме и одговарајући проспект за уврштење хартија од вриједности (документ о регистрацији хартија од вриједности), за сваку емисију хартија од вриједности која је обављена у поступку повећања основног капитала, без обавезе објављивања проспекта (емисије из члана 60. Закона о тржишту хартија од вриједности). Актуелни прописи (Закон о измјенама и допунама Закона о тржишту хартија од вриједности⁴² и „Правилник о условима и поступку емисије хартија од вриједности“⁴³), задржавају исту обавезу, уз напомену да у таквом поступку Комисија одобрава документ о регистрацији (ако се хартије емитента уврштавају у берзански систем трговања) или скраћени проспект и обавјештење о хартијама од вриједности ако се конкретна емисија уврштава у берзански систем трговања.

У првом полугодишту 2022. године није било оваквих поступака пред Комисијом.

Године	2013.	2014.	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.	2020.	2021.	-30.06.2022
Проспект за уврштење	8	7	13	6	5	3	-	5	1	-

Табела 32. Упоредни преглед одобрених проспеката за уврштење у периоду од 2013. - 30.06.2022. године

5. Преузимање акционарских друштава

У току прве половине 2022. године поступак преузимања је окончан у пет случајева.

Р. бр.	Акционарско друштво (емитент)	Основни капитал емитента (КМ)	Понудилац и лице/лица која с понудиоцем заједнички дјелују	Цијена у поступку преузимања (КМ)	Процент акција с правом гласа у власништву понудиоца	
					прије преузимања	након преузимања
Понудилац стекао преко 75% власништва емитента						
1.	Злател а.д. Бања Лука	885.309	Златко Телаловић	0,587	14,0265%	97,1602%
2.	СБЛ Инвест а.д. Бања Лука	1.924.452	Урош Станивуковић	0,588	26,8329%	97,1598%
3.	Кооператива а.д. Теслић	169.644	Момчило Секулић	0,40	49,7583%	93,0873%
4.	Нова сировина а.д. Бања Лука	5.886.822	Драго Малиновић	0,72	90,1148%	93,4587%
5.	Метал а.д. Градишка	857.645	"STEEL МЕХАНИКА" д.о.о. Дервента	2,52	82,4542%	84,5248%

⁴⁰ Службени гласник Републике Српске, број 30/12.

⁴¹ Службени гласник Републике Српске, број 60/12.

⁴² Службени гласник Републике Српске, број 63/21.

⁴³ Службени гласник Републике Српске, број 99/21.

6.	Југопревоз-Гацко а.д. Гацко	1.819.068	Синиша Николић	1,7995	29,9232%	97,2336%
Понудилац и лица која заједнички дјелују с понудиоцем стекли више од 75 % власништва емитента						
7.	Атлантис а.д. Бања Лука	946.545	Светољуб Ловић	1,077377	10,134859%	74,6358%
			Metromedia д.о.о. Бања Лука		5,487642%	5,4876%
			Горан Ћорић		10,687183%	10,6872%
			078 Commerce д.о.о. Бања Лука		6,348351%	6,3484%
8.	Монализа а.д. Бања Лука	1.333.732	078 Commerce д.о.о. Бања Лука	1,136242	7,398188%	71,9064%
			Горан Ћорић		10,687305%	10,6873%
			Metromedia д.о.о. Бања Лука		5,487759%	5,4878%
			Светољуб Ловић		9,078511%	9,0785%
9.	MCD Company а.д. Бања Лука	1.877.582	Милан Иванковић	0,788	22,607907%	89,8754%
			Дарио Иванковић		7,284529%	7,2845%
10.	Посавина а.д. Србац	3.464.565	Слободан Ђукић	0,56	29,6958%	76,368%
			Манојло Татић		0,003%	0,0003%
			Мица Татић		0,04210%	0,0421%
			Драгица Татић-Ђукић		0,00000%	0%
11.	Уготурс а.д. Челинац	890.904	Свјетлана Цвијановић	0,37	53,8023%	90,2273%
			Жељко Цвијановић		0,7700%	0,0000%
			Александар Бранковић		9,7746%	0,0000%
			Млађенка Бранковић		0,0945%	0,0000%
			Елена Травар		0,0945%	0,0000%
			Оливер Цвијановић		0,0945%	0,0000%

Табела 33. Преглед завршених поступака преузимања акционарских друштава у току периода 01.01 - 30.06.2022. године (у КМ)

Наведени показатељи говоре у прилог констатацији да је власничка консолидација у значајној мјери окончана, те да се механизам понуде за преузимање користи само као претходна фаза за истискивање мањинских акционара и промјену облика или правне форме акционарског друштва.

У првом полугодишту 2022. године Комисија није било утврђених обавеза за објављивање јавне понуде за преузимање.

Од почетка примјене Закона о преузимању (од 2002. године), Комисија је покренула укупно педесет и девет прекршајних поступака због непоступања по обавези објављивања понуде за преузимање.⁴⁴

У овом периоду Комисија је покренула један прекршајни поступак.

Комисија је у првом полугодишту 2022. године усвојила шест одговора на упит из области преузимања акционарских друштава.

6. Испити за стицање звања

У складу са чланом 93. Закона о тржишту и одредбама Правилника о условима и поступку стицања звања и добијања дозволе за обављање послова брокера, инвестиционог савјетника и инвестиционог менаџера⁴⁵, Комисија организује полагање стручних испита за стицање звања брокера, инвестиционог савјетника и инвестиционог менаџера. Испити за стицање звања полажу се у складу са Програмом за полагање стручних испита.

У првом полугодишту 2022. године одржана су два испита за стицање звања инвестиционог менаџера. Испит су полагала три кандидата и сви су испит положили.

7. Издавање дозвола и сагласности учесницима на тржишту

7.1. Издавање дозвола и сагласности учесницима на тржишту - према Закону о тржишту

У складу са Законом, Комисија за хартије од вриједности је надлежна да даје дозволе за рад, односно пословање (у склопу којих се издају и сагласности на општа акта, те измјене и допуне истих) сљедећим **правним лицима**:

- 1) берзанским посредницима,
- 2) банкама за обављање послова са хартијама од вриједности,
- 3) берзи и другом уређеном јавном тржишту,
- 4) Централном регистру,

као и органима тих друштава (директору, члановима управног одбора, члановима надзорног одбора), те **физичким лицима** за обављање послова са хартијама од вриједности, код претходно наведених правних лица, у сљедећим звањима:

- 1) инвестициони савјетник,
- 2) инвестициони менаџер и
- 3) брокер.

Берзанским посредницима, у складу са чланом 62. Закона о тржишту, Комисија издаје дозволу за обављање послова са хартијама од вриједности и то за брокерске послове, дилерске послове, послове подршке тржишту (енг. market making), послове управљања портфељом, послове агента емисије, послове преузимања емисије (енг. underwriting), послове инвестиционог савјетовања и кастоди послове.

У поступку рјешавања захтјева за издавање наведених дозвола, Комисија примјењује и одредбе Правилника о пословању берзанских посредника⁴⁶, Правилника

⁴⁴ Судови су у досадашњем периоду, у највећем броју случајева, изрицали условне осуде.

⁴⁵ Службени гласник Републике Српске, број: 119/06, 7/08 и 15/18.

⁴⁶ Службени гласник Републике Српске, број 67/12, 5/13 и 32/16.

о условима и поступку издавања дозволе берзанском посреднику за обављање послова са хартијама од вриједности⁴⁷ и Правилника о обављању кастоди послова⁴⁸.

Р. б.	Назив берзанског посредника	Послови обухваћени дозволом	Датум оснивања	Важење дозволе
1.	Нова банка а.д. Бања Лука, Филијала за послове са хартијама од вриједности Нова Брокер	- Брокерски послови, - Дилерски послови.	19.04.2001.	12.07.2023.
2.	Еуроброкер а.д. Бања Лука	- Брокерски послови, - Дилерски послови, - Послови агента емисије, - Послови инвестиционог савјетовања.	24.04.2001.	12.07.2023.
3.	Монет бокер а.д. Бања Лука	- Брокерски и дилерски послови, - Послови агента емисије, - Послови инвестиционог савјетовања.	18.01.2007.	03.12.2024.
4.	Raiffeisen Capital а.д. Бања Лука	- Брокерски послови.	02.02.2007.	29.01.2025.
5.	Advantis Broker а.д. Бања Лука	- Брокерски послови, - Дилерски послови, - Послови управљања портфељом, - Послови агента емисије, - Послови подршке тржишту, - Послови инвестиционог савјетовања.	05.03.2007.	22.12.2023.
6.	Alpha Capital Management а.д. Бања Лука	- Брокерски послови, - Дилерски послови, - Послови управљања портфељом.	15.10.2021.	15.10.2024.

Табела 34. Преглед берзанских посредника који су имали дозволу за обављање послова са хартијама од вриједности на дан 30.06.2022. године

У првом полугодишту 2022. године није било поднесених захтјева за одобрење оснивања нових берзанских посредника. У истом периоду Комисија није давала сагласности на стицање квалификованог учешћа у капиталу брокерско - дилерског друштва.

У складу са чланом 106. Закона о тржишту берзански посредницима је дозвољено да уз одобрење Комисије, објављују огласе којима је предмет понуда за обављање послова са хартијама од вриједности. У првом полугодишту 2022. године донесен је Закључак којим се Друштву за пословање са хартијама од вриједности "ALPHA CAPITAL MANAGEMENT" а.д. Бања Лука одобрава промотивни материјал.

Банкама, у складу са чланом 128. Закона о тржишту, издаје се дозвола за обављање кастоди послова.

Назив банке	Датум издавања	Важење дозволе
Raiffeisen Bank д.д. БиХ Сарајево	05.01.2010.	05.01.2025.
Нова банка а.д. Бања Лука	30.03.2010.	04.04. 2025.
UniCredit Bank д.д. Мостар	29.04.2010.	29.04. 2025.

Табела 35. Преглед банака које су имале дозволу за обављање кастоди послова на дан 30.06.2022. године

⁴⁷ Службени гласник Републике Српске, број 119/06, 26/07 и 15/18.

⁴⁸ Службени гласник Републике Српске, број 37/10, 60/12, 97/12, 5/13, 105/15 и 15/18.

У првом полугодишту 2022. године издата је дозвола за обављање кастоди послова Новој банци а.д. Бања Лука и продужена је дозвола за обављање кастоди послова UniCredit Bank д.д. Мостар те је дата сагласност на акта одјелења за кастоди послове Нове банке а.д. Бања Лука

У првом полугодишту 2022. године није било поднесених захтјева од стране **Бањалучке берзе хартија од вриједности.**

Централном регистру је сагласност на Правилник о измјенама и допунама Правилника о обрачуну, поравнању и преносу хартија од вриједности.

Физичким лицима Комисија у складу са чланом 93. Закона о тржишту, издаје дозволе за обављање послова са хартијама од вриједности у звању брокера, инвестиционог савјетника и инвестиционог менаџера. Поред одредаба Закона о тржишту, у овим поступцима, Комисија поступа и у складу са Правилником о условима и поступку стицања звања и добијања дозволе за обављање послова брокера, инвестиционог савјетника и инвестиционог менаџера⁴⁹.

Звање	Број лица са звањем	Број лица са дозволом
Инвестициони менаџер	229	20
Брокер	195	14
Инвестициони савјетник	9	3

Табела 36. Број лица са одговарајућим професионалним звањем и са дозволом за обављање послова на дан 30.06.2022. године

У првом полугодишту 2022. издате су три нове дозволе за обављање послова са хартијама од вриједности у звању инвестициони менаџер и једна дозвола за обављање послова са хартијама од вриједности у звању брокер.

Комисија је **продужила** двије дозволе за обављање послова са хартијама од вриједности у звању инвестиционог менаџера и двије дозволе за обављање послова са хартијама од вриједности у звању брокера, док је одузета једна дозвола за обављање послова са хартијама од вриједности у звању инвестиционог менаџера ради престанка радног односа.

⁴⁹ Службени гласник Републике Српске, број 119/06, 17/08 и 15/18.

Врсте дозвола Период	Инвестициони менаџери			Брокери			Инвестициони савјетници		
	нове	продужене	одузете	нове	продужене	одузете	нове	продужене	одузете
2015.	3	14	1	4	7	-	1	1	-
2016.	9	7	5	9	4	2	-	1	-
2017.	4	4	1	6	4	1	2	-	-
2018.	3	6	3	1	2	2	-	1	-
2019.	3	6	2	2	5	1	-	2	-
2020.	2	6	-	2	3	-	1	1	-
2021.	6	6	1	2	6	-	-	1	-
- 30.06.2022.	3	2	1	1	2	-	-	-	-

Табела 37. Број лица са дозволом за обављање послова са хартијама од вриједности у периоду од 2015. до 30.06.2022. године

7.2. Издавање дозвола и сагласности учесницима на тржишту - према Закону о инвестиционим фондовима

У складу са Законом о инвестиционим фондовима Комисија за хартије од вриједности је надлежна за издавање:

- 1) дозвола друштвима за управљање инвестиционим фондовима за оснивање и управљање инвестиционим фондовима,
- 2) дозвола на именовање чланова управе друштва за управљање,
- 3) сагласности на статусне промјене друштва за управљање и инвестиционог фонда,
- 4) одобрења на пренос административних послова из члана 23. Закона о инвестиционим пословима на трећа лица,
- 5) сагласности инвестиционим фондовима на проспекат и статут, као и на све накнадне измјене тих аката,
- 6) сагласности на именовање чланова надзорног одбора затвореног инвестиционог фонда,
- 7) дозвола друштвима за управљање инвестиционим фондовима за закључење уговора о обављању депозитарних послова и промјену банке депозитара и
- 8) одобрења промотивних информација о инвестиционим фондовима и друштвима која њима управљају.

1. **Друштвима за управљање инвестиционим фондовима**, у складу са чланом 28. Закона о инвестиционим фондовима, Комисија издаје дозволу за обављање дјелатности у вези са управљањем инвестиционим фондовима. Дозвола за оснивање и управљање инвестиционим фондовима се односи на затворене инвестиционе фондове са јавном понудом (члан 60. Закона о инвестиционим фондовима), отворене инвестиционе фондове са јавном понудом (члан 87. Закона о инвестиционим фондовима), отворене инвестиционе фондове са приватном понудом (члан 123. Закона о инвестиционим фондовима), те отворене инвестиционе фондове ризичног капитала са приватном понудом (члан 195. Закона о инвестиционим фондовима).

Р. бр.	Назив друштва за управљање (ДУИФ) и инвестиционих фондова (ИФ) којима управљају	Датум оснивања (упис у судски регистар или у регистар код Комисије) ⁵⁰
1.	ДУИФ „Еуроинвестмент“ а.д. Бања Лука	13.09.2000.
	1. Отворени акцијски инвестициони фонд „Еуроинвестмент фонд”	16.05.2002. (ПИФ) 31.07.2007. (ЗИФ) 12.10.2018. (ОАИФ)
2.	Назив друштва: ДУИФ „Management solutions“ д.о.о. Бања Лука	06.08.2008.
	2. Отворени мјешовити инвестициони фонд „Balkan Investment fond“	26.06.2002. (ПИФ) 10.09.2007. (ЗИФ) 12.10.2018. (ОМИФ)
	3. Отворени акцијски инвестициони фонд „Профит плус“	22.05.2002. (ПИФ) 06.06.2007. (ЗИФ) 21.06.2018. (ОАИФ)
	4. Отворени мјешовити инвестициони фонд „ВБ фонд“	19.06.2002. (ПИФ) 12.07.2007. (ЗИФ) 21.06.2018. (ОМИФ)
	5. Отворени акцијски инвестициони фонд „Борс инвест фонд“	16.05.2002. (ПИФ) 27.07.2007. (ЗИФ) 12.10.2018. (ОАИФ)
	6. Отворени акцијски инвестициони фонд „Актива инвест фонд“	21.05.2002. (ПИФ) 22.08.2007. (ЗИФ) 12.10.2018. (ОАИФ)
	7. Отворени акцијски инвестициони фонд „ВИБ фонд“	22.05.2002. (ПИФ) 05.10.2007. (ЗИФ) 12.10.2018. (ОАИФ)
3.	Назив друштва: ДУИФ „Инвест нова“ а.д. Бијељина	01.09.2000.
	8. Затворени инвестициони фонд „Униоинвест фонд“ а.д. Бијељина ⁵¹	13.12.2007. (ЗИФ)
	9. Отворени мјешовити инвестициони фонд „Инвест нова“	31.05.2002. (ПИФ) 20.06.2007. (ЗИФ) 29.09.2017. (ОМИФ)
4.	Назив друштва: ДУИФ „Кристал инвест“ а.д. Бања Лука	08.09.2000.
	10. Отворени акцијски инвестициони фонд „Future fund“	20.05.2002. (ПИФ) 18.06.2007. (ЗИФ) 17.07.2017. (ОАИФ)
	11. Отворени мјешовити инвестициони фонд „Maximus fund“	20.05.2002. (ПИФ) 18.06.2007. (ЗИФ) 17.07.2017. (ОМИФ)
5.	Назив друштва: ДУИФ „Полара инвест“ а.д. Бања Лука	09.10.2000.
	12. Отворени акцијски инвестициони фонд „Polara Adriatic Fond“	19.06.2002. (ПИФ) 21.03.2008. (ЗИФ) 12.10.2018. (ОАИФ)
	13. Отворени акцијски инвестициони фонд Adriatic Balanced	19.06.2002. (ПИФ) 21.03.2008. (ЗИФ) 26.04.2018. (ОАИФ)
	14. Отворени акцијски инвестициони фонд „Јахорина коин“	04.11.2002. (ПИФ) 28.12.2007. (ЗИФ) 12.10.2018. (ОАИФ)

⁵⁰ Ознака ПИФ је скраћеница за приватизациони инвестициони фонд, ознака ЗИФ је скраћеница за затворени инвестициони фонд, ознака ОАИФ је скраћеница за отворени акцијски инвестициони фонд, ознака ОМИФ је скраћеница за отворени мјешовити инвестициони фонд.

⁵¹ Основан као затворени инвестициони фонд по Закону о инвестиционим фондовима.

Р. бр.	Назив друштва за управљање (ДУИФ) и инвестиционих фондова (ИФ) којима управљају	Датум оснивања (упис у судски регистар или у регистар код Комисије) ⁵⁰
15.	Отворени мјешовити инвестициони фонд „Привредник инвест“	24.05.2002. (ПИФ) 10.08.2007. (ЗИФ) 12.10.2018. (ОМИФ)
6.	Назив друштва: ДУИФ "WVP Fund Management" а.д. Бања Лука	03.06.2019. године
16.	Отворени акцијски инвестициони фонд „WVP Premium“	18.09.2019. (ОАИФ)
17.	Отворени мјешовити инвестициони фонд са јавном понудом „WVP BALANCED“.	18.03.2022. (ОМИФ)

Табела 38. Преглед друштава за управљање инвестиционим фондовима и инвестиционих фондова на дан 30.06.2022. године

Дозволу за управљање има шест друштава за управљање. Што се тиче власничке структуре друштава за управљање, једно друштво је у власништву једног страног правног лица, једно је у власништву једног домаћег правног лица, једно је у власништву страних физичких и правних лица, трид друштва су мјешовитом власништву домаћи и страних физичких и правних лица (укупан број власника је 53).

У првом полугодишту 2022. године Комисија је донијела Рјешење којим се ДУИФ „Strategic Investment“ д.о.о. Бања Лука одузима дозвола за обављање послова управљања инвестиционим фондовима дата рјешењем Комисије за хартије од вриједности Републике Српске број 01-УП-52-310-2/21 од 11.06.2021. године.

Комисија је донијела Рјешење којим се захтјев ДУИФ "Strategic Investment" д.о.о. Бања Лука за издавања дозволе за оснивање и пријаве уписа у регистар фондова отвореног мјешовитог инвестиционог фонда са приватном понудом „FSAD FINANCIAL SPECIAL ACTIVITIES DEVISION“, као неоснован.

Комисија је донијела једно рјешење са налогом за отклањање неправилности друштву за управљање инвестиционим фондовима и два рјешења којим се налаже да поднесе захтјев за стицање квалификованог учешћа у друштву за управљање.

Комисија је Рјешењем 01-УП-51-86-4/22 од 18.03.2022. године, ДУИФ „WVP Fund Management“ а.д. Бања Лука дала дозволу за оснивање и управљање Отвореним мјешовитим фондом „WVP Balanced“.

Донесено је једно рјешење којим се даје сагласност на интерна акта друштва за управљање.

Комисија је Рјешењем 01-УП-52-98-2/22 од 01.03.2022. године ДУИФ "Кристал инвест" а.д. Бања Лука дала сагласност на правила пословања друштва.

2. Дозволу на именовање чланова управе друштва за управљање, Комисија издаје на основу члана 27. Закона о инвестиционим фондовима, те према условима и поступку предвиђеним Правилником о условима и поступку издавања дозволе за обављање функције члана управног одбора друштва за управљање инвестиционим фондовима.

У првом полугодишту 2022. године Комисија за хартије од вриједности је издала једну сагласност за именовање члана управног одбора друштва и једну дозволу за обављање функције извршног директора друштва за управљање, као и једно рјешење којим престаје да важи дозвола за обављање функције извршног директора.

3. Дозволу за статусне промјене друштвима за управљање инвестиционим фондовима и инвестиционим фондовима, Комисија издаје у складу са одредбама члана 18. Закона о инвестиционим фондовима, те Правилником о издавању дозволе за пословање и статусне промјене друштва за управљање инвестиционим фондовима, који је нови подзаконски акт у примјени.

У првом полугодишту 2022. године оваквих поступака није било.

4. Одобрење на пренос административних послова из члана 23. Закона о инвестиционим фондовима на трећа лица, Комисија издаје у складу са чланом 24. Закона о инвестиционим фондовима, а према поступку прописаном Правилником о поступку и врсти послова које друштво за управљање може пренијети на треће лице и начину преноса послова управљања инвестиционим фондом на друго друштво за управљање.

У досадашњем периоду, друштва за управљање су на трећа лица углавном преносила послове вођења пословних књига и састављања финансијских извјештаја.

У првом полугодишту 2022. године није било ове врсте захтјева.

5. Сагласности инвестиционим фондовима на проспекат и статут, као и на накнадне измјене тих аката, Комисија издаје у складу са одредбама чланова 61, 91, 105, 142. и 217. Закона о инвестиционим фондовима, те одредбама Правилника о условима и поступку емисије хартија од вриједности.

У првом полугодишту 2022. године ових поступака није било.

6. Сагласност на именовање чланова надзорног одбора затвореног инвестиционог фонда, Комисија издаје у складу са чланом 69. Закона о инвестиционим фондовима.

У првом полугодишту 2022. године ових поступака није било, јер су затворени инвестициони фондови завршили процес преобликовања те послују у форми отвореног инвестиционог фонда који нема надзорни одбор.

7. Дозволе друштвима за управљање инвестиционим фондовима за закључење уговора о обављању депозитарних послова, Комисија издаје према одредбама члана 50. Закона о инвестиционим фондовима, док се дозвола за промјену банке депозитара издаје према одредбама члана 56. Закона о инвестиционим фондовима.

У првом полугодишту 2022. године ових поступака није било.

8. Одобрења промотивних информација о инвестиционим фондовима и друштвима која њима управљају, Комисија издаје на основу овлашћења из члана 115. Закона о инвестиционим фондовима.

У првом полугодишту 2022. године ових поступака није било.

9. Дозволу за стицање квалификованог учешћа у друштву за управљање, Комисија издаје на основу овлашћења из члана 22а. Закона о инвестиционим фондовима.

У првом полугодишту 2022. године Комисија је донијела једно рјешење којим се одузима дозвола за стицање квалификованог учешћа, једно рјешење којим се одбија захтјев за стицање квалификованог учешћа и један закључак којим се захтјев за повећање квалификованог учешћа одбија као недопуштен.

10. **Одобрење отварања пословнице друштва за управљање**, Комисија издаје сходно члану 36. став 2. Закона о инвестиционим фондовима.

У првом полугодишту 2022. године ових поступака није било.

У првом полугодишту 2022. године Комисија је усвојила и један одговор на упит у дијелу који се односи на издавање дозвола и сагласности учесницима на тржишту капитала.

7.3. Издавање дозвола и сагласности учесницима на тржишту - према закону о факторингу

У складу са Законом о факторингу Комисија за хартије од вриједности је надлежна за издавање:

- 1) Дозволе друштвима за факторинг за обављање дјелатности факторинга;
- 2) Дозволе на именовање чланова управног одбора друштва за факторинг;
- 3) Дозволе на именовање директора друштва за факторинг;
- 4) Дозволе за стицање квалификованог учешћа, за правна и физичка лица, у друштву за факторинг;
- 5) Дозволе за обављање дјелатности факторинга путем пословне јединице у БиХ, а изван Републике Српске;
- 6) Дозволе за обављање дјелатности факторинга изван Републике Српске;

У првом полугодишту 2022. године дата је дозвола Друштву за факторинг „БИГ Фактор“ а.д. Бања Лука (у даљем тексту: Друштво). Поред тога, издата је дозвола за обављање функције директора Друштва и сагласност на именовање три члана управног одбора Друштва. Поред наведеног дате су двије сагласности на стицање квалификованог учешћа у Друштву.

Назив	Број дозволе	Датум издавања
Инвестиционо-развојна банка Републике Српске а.д. Бања Лука	01-УП-51-458-5/21	06.09.2021.
БИГ Фактор а.д. Бања Лука	01-УП-52-247-1/22	23.05.2022.

Табела 39. Преглед друштава за факторинг који имају дозволу на дан 30.06.2022. године

8. Развој и међународна сарадња

У првом полугодишту 2022. године највећи дио активности Комисије у области развоја и међународне сарадње биле су посвећене:

- праћењу регулативе и праксе у дјелокругу рада Комисије,
- праћењу регулативе и праксе других области које су директно или индиректно везане за тржиште хартија од вриједности и/или активности Комисије,
- анализирању и предлагању рјешења и приједлога за измјену/допуну постојеће регулативе или приједлога нових општих аката Комисије,
- сарадњи са Међународном организацијом комисија за хартије од вриједности (енг. International Organization of Securities Commissions – IOSCO),
- активностима на хармонизацији са прописима Европске уније и усаглашавању прописа унутар Босне и Херцеговине и
- едукацији учесника на тржишту хартија од вриједности.

Активности Комисије у дијелу развоја и међународне сарадње могу се груписати у три цјелине:

- 1) нормативне активности,
- 2) сарадња са институцијама и органима у земљи и иностранству и
- 3) промоција и едукација.

8.1. Нормативне активности

Под нормативним активностима Комисије подразумијева се израда нацрта и приједлога регулативе, у директној или индиректној надлежности Комисије, као што су: закони, правилници из надлежности Комисије, интерни акти Комисије, општи акти и правила пословања учесника на тржишту и др.

У првом полугодишту 2022. године, активност Комисије на пољу нормативних активности огледала се у припреми приједлога измјена и допуна већ донијетих подзаконских аката као и припреми приједлога нових општих аката из надлежности Комисије.

Р. бр.	Објава текста	Број и датум Службеног Гласника
1.	Правилник о измјенама и допунама Правилника о условима и поступку издавања дозволе берзанском посреднику за обављање послова са хартијама од вриједности.	03/22 21.01.2022
2.	Правилник о измјенама и допунама Правилника о издавању дозволе за пословање статусне промјене друштва за управљање инвестиционим фондовима.	03/22 21.01.2022
3.	Правилник о измјенама и допунама Правилника о условима и поступку емисије хартија од вриједности.	14/22 21.02.2022.
4.	Правилник о трговању хартијама од вриједности.	33/22 15.04.2022.
5.	Правилник о измјенама Правилника о условима и поступку емисије хартија од вриједности	81/22 25.08.2022.

Табела 40. Прописи које је Комисија донијела у првом полугодишту 2022. године

8.2. Промоција и едукација

У првом полугодишту 2022. године највећи дио активности у области промоције и едукације односи се на тумачења законских и подзаконских прописа, те одговоре на упите како овлашћеним учесницима на тржишту капитала тако и другим домаћим и страним правним и физичким лицима. Упити су се односили на различите законске и подзаконске прописе, активности и надлежности Комисије, различите теме или области, те су покривене бројне теме, директно али и индиректно везане за тржиште хартија од вриједности. Захтјеви за тумачењем или примјену прописа су се најчешће односили на Закон о инвестиционим фондовима, подзаконске акте из надлежности Комисије, Закон о тржишту и Закон о привредним друштвима.

8.3. Сарадња

Сарадње с другим регулаторима одвија се на основу IOSCO (Међународна организација комисија за хартије од вриједности) Мултилатералног меморандума о

разумијевању у вези с консултацијама и размјеном информација (IOSCO ММоU), а с неким регулаторима и на основу билатералних споразума.

8.3.1. Мултилатерални меморандум о разумијевању (ММоU)

Мултилатерални меморандум о разумијевању IOSCO-а (енг. Multilateral Memorandum of Understanding - ММоU), чији је Комисија потписник од октобра 2009. године, као један од 124 регулатора тржишта хартија од вриједности у свијету, обезбиједио је регулаторима тржишта хартија од вриједности важно средство за борбу против прекограничне преваре и злоупотребе тржишта.

Јачање сарадње у провођењу законских прописа везаних за тржиште капитала, је критична тачка у борби против финансијског криминала који не познаје границе. У глобалном финансијском окружењу, учешће сваке комисије за хартије од вриједности у овој мрежи је од виталног значаја да би се на ефектан начин борили против кршења законских прописа везаних за трансакције хартијама од вриједности у цијелом свијету и против превара везаних за тржиште хартија од вриједности.

У првом полугодишту 2022. године Комисија је наставила успјешну сарадњу са другим регулаторима, потписницама IOSCO ММоU у смислу тражења података и информација неопходних за провођење поступака и активности у надлежности Комисије. Захтјеви су се односили на провјеру власништва и стања над хартијама од вриједности домаћих и страних правних и физичких лица као и размјену информација о посљедицама одлуке страног регулатора на статус страног правног лица активног на тржишту хартије од вриједности Републике Српске.

8.3.2. Унапријеђени мултилатерални меморандум о разумијевању (ЕММоU)

У посљедњих неколико година тржишта капитала су прошла кроз суштинске промјене вођене напретком технологије. Те промјене истовремено представљају нове изазове за регулаторе, што је и разлог за идеју о новом Унапријеђеном мултилатералном меморандуму о разумијевању IOSCO-а (енг. Enhanced Multilateral Memorandum of Understanding - ЕММоU). Циљ унапређења ММоU је да се повећа надлежност коју већ даје ММоU, како би се обухватиле и промјене у финансијској индустрији које су настале након што је успостављен ММоU.

За IOSCO је од кључне важности да његује и штити међународну сарадњу тако што ће осигурати да међународни стандарди сарадње буду стално актуелни. IOSCO ЕММоU је креиран као стандард који посебно обухвата додатне кључне надлежности које помажу регулаторима у свакодневним активностима, а који прихвата нове изазове креиране технолошким напретком. Тиме се регулаторима обезбјеђују ефикасно спровођење и међународна сарадња у регулисању тржишта хартија од вриједности. Свеобухватни циљ стварања IOSCO ММоU је подизање и побољшање међународног регулаторног стандарда.

Разлика између IOSCO ЕММоU и ММоU је у обиму помоћи коју пружа или тражи потписница ЕММоU, односно врсти помоћи и информација које се траже, односно пружају.

Потписивањем IOSCO ЕММоU у 2021. години Комисија је добила потврду да као регулатор тржишта капитала у Републици Српској поступа у складу са међународним принципима и правилима и највишим светским стандардима и прилику да буде једна од 14 регулатора тржишта хартија од вриједности које су до тада завршиле процедуру процјене апликације за потписивање IOSCO ЕММоU.

9. Надзор над учесницима на тржишту хартија од вриједности

Према одредбама Закона о тржишту⁵², Комисија врши надзор над лицима којима даје дозволу за обављање послова и емитентима хартија од вриједности у поступку емисије, те налаже мјере за отклањање утврђених незаконитости и неправилности. Комисија је, такође према одредбама Закона о тржишту⁵³, а и према одредбама Закона о спречавању прања новца и финансирања терористичких активности⁵⁴ овлашћена да врши надзор и предузима потребне мјере у вези са спречавањем прања новца и финансирања терористичких активности над лицима којима даје дозволу за обављање послова.

Према одредбама Закона о инвестиционим фондовима⁵⁵, Комисија је овлашћена да обавља редовни и ванредни надзор затворених и отворених инвестиционих фондова, друштава за управљање фондовима, заступника у продаји удјела или акција, банке депозитара и сваког другог лица које обавља посао за који је одговорно неко од ових лица. Комисија проводи контролне и надзорне активности над свим учесницима на тржишту хартија од вриједности, са циљем да се осигура ефикасно функционисање тржишта хартија од вриједности.

Према Правилнику о надзору над учесницима на тржишту хартија од вриједности (у даљем тексту: Правилник о надзору)⁵⁶, под надзором који проводи Комисија подразумијева се надзор над примјеном Закона о тржишту, Закона о инвестиционим фондовима, Закона о преузимању акционарских друштава и Закона о спречавању прања новца и финансирања терористичких активности, те прописа донесених на основу тих закона, од стране учесника на тржишту хартија од вриједности.

Под учесницима на тржишту хартија од вриједности у смислу Правилника о надзору сматрају се: берзански посредници, кастоди банке, друштва за управљање инвестиционим фондовима, инвестициони фондови и банке депозитари, берза и друга уређена јавна тржишта, Централни регистар хартија од вриједности, емитенти хартија од вриједности у вези са емисијама хартија од вриједности, уписима у Регистар емитената хартија од вриједности и објављивањем финансијских и других прописаних извјештаја, лица која имају дозволу за обављање послова брокера, инвестиционих савјетника и инвестиционих менаџера, стицаоци и учесници у поступку преузимања и други учесници у смислу одредаба закона којим се уређује преузимање акционарских друштава, продавци, купци, други стицаоци хартија од вриједности и друга лица која учествују на тржишту хартија од вриједности⁵⁷. Под учесницима на тржишту хартија од вриједности сматрају се и лица која имају квалификовано учешће, изузев Републике Српске и друга лица која се сматрају повезаним с надзираним лицем у смислу одредби закона којима се уређује пословање привредних друштава, тржиште

⁵² Члан 260. тачка д) Закона о тржишту.

⁵³ Члан 260. тачка ђ) Закона о тржишту.

⁵⁴ Члан 80. став 1. тачка х) Закона о спречавању прања новца и финансирања терористичких активности (Службени гласник БиХ број 47/14 и 10/16).

⁵⁵ Члан 227. став 1. Закона о инвестиционим фондовима (Службени гласник Републике Српске број 92/06 и 82/15).

⁵⁶ Члан 3. Правилника о надзору над учесницима на тржишту хартија од вриједности (Службени гласник Републике Српске број 98/14 и 77/17).

⁵⁷ Члан 2. став 1. Правилника о надзору.

хартија од вриједности, пословање инвестиционих фондова и преузимање акционарских друштава⁵⁸.

Надзор који проводи Комисија може да буде континуиран, редован и ванредан⁵⁹. У континуираном надзору стално се прати понашање учесника на тржишту хартија од вриједности и проучава стање и кретање на тржишту хартија од вриједности⁶⁰, а проводи се прикупљањем, прегледом, анализом и провјером извјештаја, обавјештења и документације које су надзирана лица дужна да достављају Комисији у прописаним роковима путем електронског прикупљања информација (ЕПИ) или на други начин, праћењем, прикупљањем и провјером документације добијене од учесника на тржишту хартија од вриједности на посебан захтјев Комисије, свакодневним праћењем трговања хартијама од вриједности на берзи у реалном времену путем надзорне станице и анализом активираних сигнала, као и праћењем, прикупљањем и провјером података и сазнања из других извора⁶¹. Редован надзор врши се над овлашћеним учесницима на тржишту хартија од вриједности у складу са посебним планом редовног надзора, за сваку годину, који усваја Комисија⁶², а ванредан надзор врши се на основу индиција о могућем кршењу закона и других прописа⁶³, а по сопственој иницијативи Комисије, на захтјев надлежног државног органа или страног регулаторног органа или по пријави других лица (власника хартија од вриједности, потенцијалних инвеститора у хартије од вриједности, учесника на тржишту хартија од вриједности и сл.), укључујући и анонимне пријаве⁶⁴.

С обзиром на начин провођења, надзор може да буде посредан и непосредан; посредан надзор проводи се у сједишту Комисије прикупљањем, прегледом, анализом и провјером извјештаја, обавјештења, документације и података; непосредан надзор проводи се у просторијама надзираног лица или правног лица с којим је надзирано лице директно или индиректно, повезано пословно, управљачки или капиталом, узимањем изјава и изјашњења и увидом у пословну документацију и исправе, пословне књиге, регистре и евиденције без обзира на то да ли се воде у материјалном или електронском облику, те електронска и друга средства комуникације инсталирана код надзираног лица, као и узимањем изјава и изјашњења у сједишту Комисије⁶⁵.

У обављању надзорних овлашћења, Комисија је у првом полугодишту 2022. године спровела девет континуираних надзора, и то два континуирана надзора над трговањем акцијама два емитента и један континуирани надзор над трговањем акцијама емитената који се баве дјелатношћу производње и дистрибуције електричне енергије, пет континуираних надзора са предметом анализа мјесечног трговања и стања на Бањалучкој берзи, те континуирани надзор пословања свих овлашћених учесника на тржишту хартија од вриједности.

У првом полугодишту 2022. године окончано је шест поступака редовних надзора који су покренути у 2021. години, и то над свим друштвима за управљање у дијелу који се односи на поштовање прописа код утврђивања основице за обрачун

⁵⁸ Члан 2. ст. 2. и 3. Правилника о надзору.

⁵⁹ Члан 7. став 1. Правилника о надзору.

⁶⁰ Члан 7. став 2. Правилника о надзору.

⁶¹ Члан 9. став 1. Правилника о надзору.

⁶² Члан 7. став 3. Правилника о надзору.

⁶³ Члан 7. став 4. Правилника о надзору.

⁶⁴ Члан 4. став 1. Правилника о надзору.

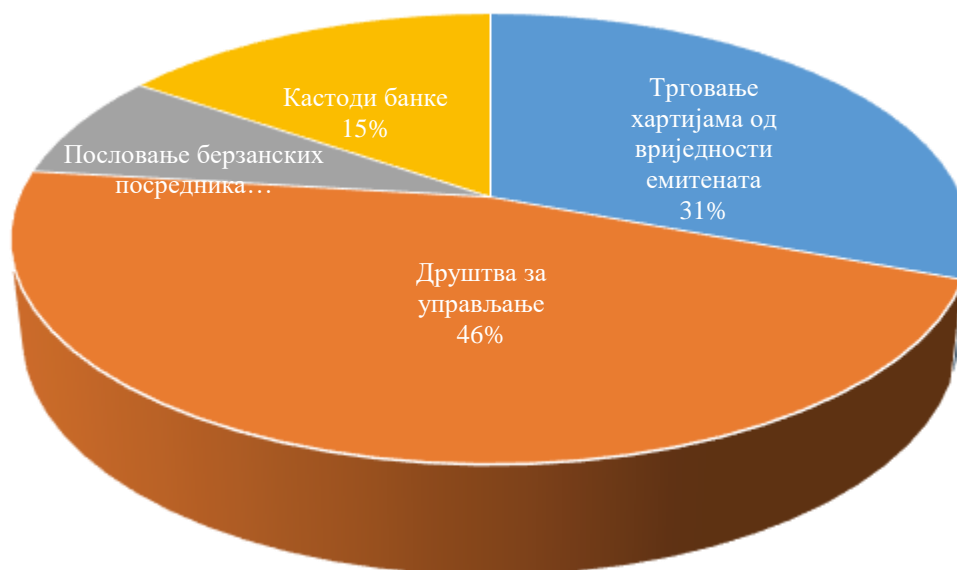
⁶⁵ Члан 7. ст. 5. до 7. Правилника о надзору.

накнаде за управљање у периоду од ступања на снагу Правилника о измјенама и допунама Правилника о утврђивању вриједности имовине инвестиционог фонда и обрачуну нето вриједности имовине по удјелу или акцији инвестиционог фонда⁶⁶. У току извјештајног периода покренута су и окончана два редовна надзора над две кастоди банке у дијелу поштовања законских и других прописа у дијелу који се односи на обавезу достављања извјештаја Комисији за хартије од вриједности Републике Српске и њихове исправности.

У првом полугодишту 2022. године покренут је и окончан један ванредни надзор чији је предмет био анализа трговања акцијама емитената који се баве дјелатношћу производње и дистрибуције електричне енергије.

Предмет надзора/учесници на тржишту	Број надзора
Трговање хартијама од вриједности емитената	4
Берзански посредници	-
Друштва за управљање	6
Пословање берзанских посредника	1
Кастоди банке	2
Банке депозитари (укључујући Централни регистар као депозитара)	-
Централни регистар	-
Бањалучка берза	-
УКУПНО	13

Табела 41. Надзорне активности према предмету надзора/учесницима на тржишту у првом полугодишту 2022. године

Слика 24. Надзорне активности према учесницима на тржишту у првом полугодишту 2022. године

Према врсти надзора, у првом полугодишту 2022. године вођено је девет континуираних надзора, осам редовних надзора и један ванредни надзор.

⁶⁶ Службени гласник Републике Српске“, број 114/20.

Слика 25. Надзорне активности према врсти надзора у првом полугодишту 2022. године

Када утврди незаконитости и неправилности којима се угрожава функционисање тржишта капитала у цјелини, положај појединих учесника на тржишту капитала или постоји могућност наношења значајније штете, Комисија је Законом о тржишту овлашћена на предузимање неке од прописаних надзорних мјера⁶⁷. У случају утврђених незаконитости и неправилности Комисија рјешењем налаже предузимање радњи које доприносе успостављању законитости и усклађивању рада са законима и другим прописима, односно изриче одговарајућу мјеру прописану Законом о тржишту и другим законима⁶⁸, а у случајевима кршења прописа или у случајевима када је неизвјестан наставак пословања надзираног лица, рјешењем Комисије могу се наложити одређене посебне мјере⁶⁹.

Комисија је у првом полугодишту 2022. године изрекла једну мјеру у оквиру својих овлашћења из члана 265. Закона о тржишту хартија од вриједности, а која се односи на отклањање утврђених незаконитости и неправилности у поступку редовног надзора, док у извјештајном периоду није изрицала мјере у оквиру својих овлашћења из члана 266. и 267. Закона о тржишту хартија од вриједности, те је у једном случају поднесен захтјев за покретање прекршајног поступка због кршења одредби Закона о тржишту хартија од вриједности.

⁶⁷ Члан 266. Закона о тржишту;

⁶⁸ Члан 265. став 2. Закона о тржишту;

⁶⁹ Члан 267. став 1. Закона о тржишту;

10. Едукација запослених

Р. б.	Активности	Теме	Организатор	Предавач
1.	Безбједност и дигитално пословање 18.02.2022. 11x	- Практични аспекти безбједности дигиталног пословања; -Техничка рјешења заштите, -Правни апсекти заштите	ПОДРУЧНА ПРИВРЕДНА КОМОРА БАЊА ЛУКА	Оливије Зимоња, Дејан Јарић, Тијана Татић
2.	Дио програма`EU Scheme for Young Professionals in BiH`, 7. и 8. април 2022. године (online)	Basic principles and project reporting methodology	Европска Унија, British Council у Босни и Херцеговини	Ezio Benedetti
3.	AMF France 2022 International Seminar, у периоду од 29.03. до 07.07.2022. године (online)	Dynamics shaping the future of capital markets Generalizing the use of data for a more effective Supervision International cooperation: a prerequisite to effective Sanction Enhancing investor protection in a changing environment Acting for Sustainable Finance	L'Autorité des marchés financiers (AMF)	Представници АМФ
4.	24 th IOSCO Seminar Training Program	A Critical Examination of Today's Crypto Space and the Resulting Regulatory Challenges for Securities Regulators	IOSCO	Gary Tidwell, Ms. Valerie Szczepanik, Mr. Rok Žvelc, Mr. Takeshi Shirakami Eva Hüpkes Richard Fox Damien Shanahan Ken Menz Ken Nagatsuka Kevin C. Piccoli Jason A. Mahoney
5.	Јахорина економски форум 26.04 – 27.04 2022	Глобални економски изазови и прилике	Удружење економски форум	Више предавача из земље и иностранства
6.	On-line радионица, 03.06.2022.	Радионица у вези израде Националне процјене ризика од ПН И ФТ БиХ - активности и искуства тима из Р. Србије	Министарство безбједности БиХ	Експерти из Републике Србије који су учествовали у изради НПР од ПН и ФТ Републике Србије
7.	Виртуелна радионица, 6., 7., 9.06.2022.	TAIEX Workshop on Directive (EU) 2018/843 on the exchange of virtual currencies and custodian wallet providers 6th, 7th and 9th June 2022	TAIEX - Technical Assistance and Information Exchange Instrument of the European Commission	Mr Filip Šaravanja Specialist analyst, Directorate for International Regulations and Cooperation Croatian Financial Services Supervisory Agency (HANFA), Croatia

Р. б.	Активности	Теме	Организатор	Предавач
			у сарадњи са Министарством финансија РС	Mr Piotr Brudnicki Expert, Compliance Department Polish Financial Supervision Authority (UKNF), Poland Mr Mariano Siani Financial Intelligence Unit, Analysis and Institutional Relations Directorate - International Cooperation Division, Banca d'Italia, Italy
8.	EU Scheme for Young Professionals in BiH, study visit to Brussels and Bruges 13-17.6.2022.	The transformative powers of the EU - What it implies for the WB and BiH? Policy making	European Union College of Europe	Representatives of the European Committee of the Regions, European Parliament, DG NEAR, BiH Mission to the EU, Council of the EU
9.	IT Support day 06.07.2022 od 11:00 до 18:00х Хотел “Јелена” (Едукација и презентација алата везаних за организацију, заштиту и управљање ИТ сервисима и опремом)	ManageEngine (OpManager, Endpoint Central, Service desk plus), Bitdefender (GravityZone Control Center), Cambium (cnMaestro network management).	Сириус 2010 д.о.о. Првог Крајишког Корпуса бр. 18, 78000 Бања Лука, БИХ www.sirius2010.ba	Damir Hrs (4sec Zagreb), Goran Klipa (BitNet Zagreb), Marko Peica (Aikom international Zagreb)
10.	Семинар о развоју финансијских тржишта и финансијској инклузији од 18.07. - 29.07.2022. године, Беч	Оквир за финансијски развој Финансијска структура Од банака до обвезница Секундарна тржишта и провајдери ликвидности Када развијати тржиште капитала Мјерење финансијског развоја Схadow Банкинг Увод у финансијску инклузију Финтецх и финансијски развој Финансирање малих и средњих предузећа (МСП). Микрофинансирање Финансијско образовање и способност	Међународни монетарни фонд и JVI (<i>Jonit Vienna Institute</i>) Austria	Tao Wu, senior economist at the IMF, Rasool Zandvakil, economist an the IMF, Connel Fullenkamp, Professor, Duke University

Табела 42. Преглед едукативних активности Комисије у првом полугодишту 2022. године

Излагањем радова и комуникацијом са учесницима на наведеном скупу, представници Комисије унаприједили су постојећа знања и остварили корисне контакте са другим регулаторима. С обзиром на ограничене финансијске могућности Комисије, наведено учешће на семинару остварено је без трошкова за Комисију. Запослени иначе учествују на семинарима и осталим едукативним скуповима углавном на бази плаћених трошкова од стране организатора таквих скупова.

III ФИНАНСИЈСКО ПОСЛОВАЊЕ КОМИСИЈЕ

1. Финансирање Комисије

Начин финансирања Комисије регулисан је чланом 259. Закона о тржишту. У првом полугодишту 2022. године Комисија се финансирала из властитих прихода, остварених обављањем послова прописаних Законом о тржишту и другим прописима, а у првом полугодишту остварила је укупне приходе у износу од 759.999 КМ.

	Остварено 01.01-30.06.2022.	Остварено 01.01-30.06.2021.	Остварено 2022/2021
Пословни приходи	754.880	445.898	1,69
Финансијски приходи	619	247	2,50
Остали приходи	4.500	0	-
Укупни приходи	759.999	446.145	1,70

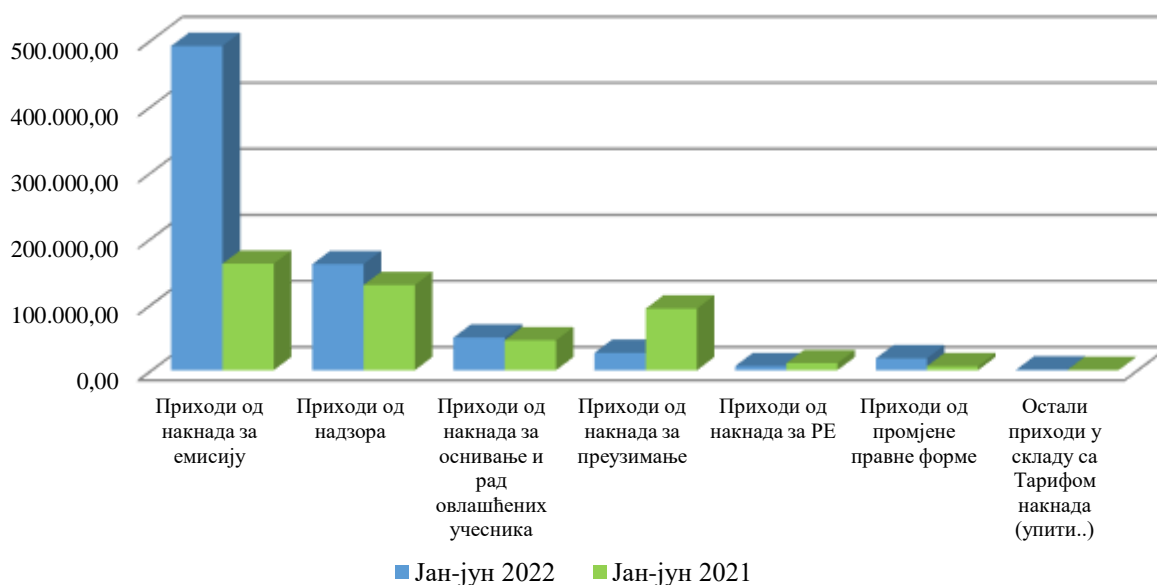
Табела 43. Приходи Комисије у периоду од 01.01 - 30.06.2022. године

У укупним пословним приходима, најзначајнију ставку чине приходи од емисија те приходи од надзора који су прописани чланом 2 став 1. тачка б) подтачка 68-73 Тарифа накнада⁷⁰.

ПРИХОДИ	Јан-јун 2022	Јан-јун 2021	2022/ 2021
Приходи од испита	2.700	0	
Приходи од накнада за емисију	490.812	161.187	3,04
Приходи од надзора	160.434	128.970	1,24
Приходи од накнада за оснивање и рад овлашћених учесника	49.400	45.200	1,09
Приходи од накнада за преузимање	26.292	93.331	0,28
Приходи од накнада за РЕ	6.200	10.700	0,58
Приходи од промјене правне форме	18.000	6.000	3,00
Остали приходи у складу са Тарифом накнада (упити..)	1.040	510	2,04
Приходи од камата	619	247	2,51
Добици од продаје основних средстава	4.500	0	
УКУПНО	759.999	446.145	1,70

Табела 44. Структура прихода Комисије у периоду 01.01-30.06.2022. године

⁷⁰ Службени гласник Републике Српске", број: 10/21 и 12/21.

Слика 26. Структура пословних прихода Комисије у првом полугодишту 2022. године

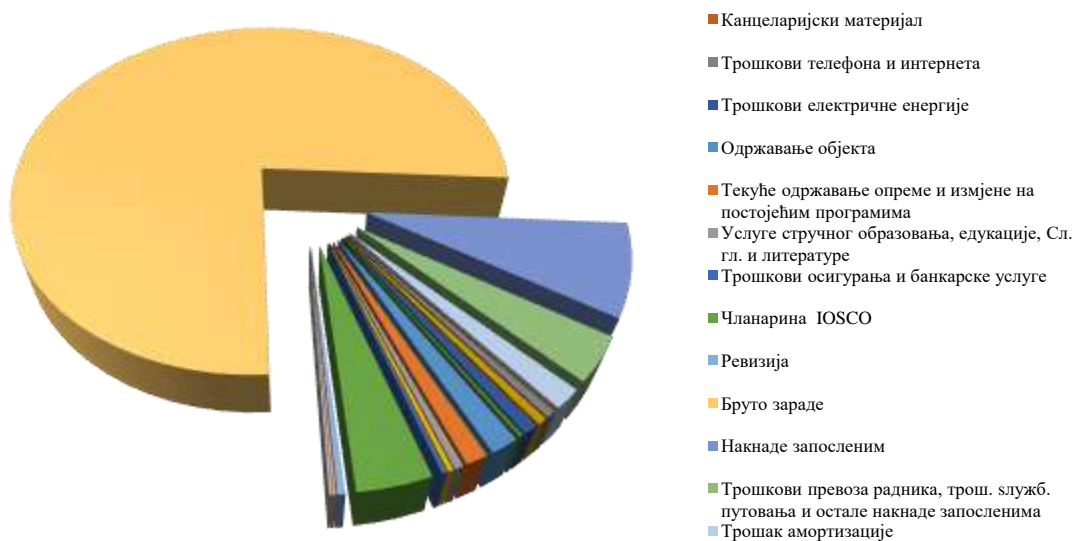
2. Расходи Комисије

Расходе Комисије прије свега чине материјални трошкови те трошкови зарада. Материјални трошкови се највећим дијелом односе на канцеларијски материјал, одржавање просторија, трошкове телефона, интернета, електричне енергије, горива, чланарина, путних трошкова и друго. Трошкове зарада чине трошкови бруто зарада и накнада запосленима.

РАСХОДИ	Јан-јун 2022	Јан-јун 2021	2022/2021
Трошкови материјала, горива и енергије	5.246	4.639	1,13
Трошкови бруто зарада и бруто накнада зарада	358.045	331.539	1,08
Остали лични расходи	52.777	26.174	2,02
Трошкови производних услуга	17.920	11.697	1,53
Трошкови амортизације и резервисања	7.473	5.336	1,40
Нематеријални трошкови (осим чланарине IOSCO)	11.267	8.202	1,37
Трошкови пореза и доприноса	1.293	573	2,26
Чланарина IOSCO	35.422	17.623	2,01
Нето губици од усклађивања вриједности потраживања од купаца	4.281		
Расходи камата	21		
УКУПНО	493.745	405.783	1,22

Табела 45. Структура расхода Комисије у периоду 01.01. - 30.06.2022. године

Укупни расходи у првом полугодишту 2022. године остварени су у износу од 493.745 КМ. Најзначајније ставке пословних расхода су трошкови бруто зарада, док код материјалних трошкова у највећем износу партиципирају трошкови одржавања опреме, трошкови електричне енергије и комуналних услуга. Такође, значајну ставку укупних трошкова чине трошкови чланарине IOSCO.

Слика 27. Структура расхода Комисије у првом полугодшту 2022. године

3. Вишак прихода над расходима

Укупни приходи у првом полугодшту 2022. године износе 759.999 КМ, а укупни расходи износе 493.745 КМ. Будући да су приходи већи од прихода, у извјештајном периоду остварен је вишак прихода над расходима у износу од 266.254 КМ.

	Остварено у периоду 01.01-30.06.2022.	Остварено у периоду 01.01-30.06.2021.	Остварено 2022/2021
Укупни приходи	759.999	446.145	1,70
Укупни расходи	493.745	405.783	1,21
Вишак прихода над расходима	266.254	40.362	6,59

Табела 46. Приходи/расходи Комисије у периоду 01.01 - 30.06.2022. године

4. Капитални издаци и остале набавке

У току првог полугодшту 2022. године Комисија имала набавку основних средстава у вриједности од 54.094 КМ, који се највећим дијелом односе на набавку рачунарске опреме, одржање пословног простора и набавка расходованог путничког возила.